

แนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำผิด ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย

รองศาสตราจารย์ ศักดิ์ชัย ศิริพานิชพันธ์¹

คำนำ

การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในระบบงานยุติธรรมยุคปัจจุบันมีความก้าวหน้าไปอย่างมากในหลายหลายประเทศ ตามเส้นทางของความตระหนักถึงสิทธิ ศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ และความเจริญทางเทคโนโลยี ประเทศไทยจึงควรมีการทบทวน ยุทธวิธีใหม่ๆ ในการบริหารจัดการวิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดอย่างมีมนุษยธรรม และคุณธรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม

การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย เป็นการศึกษาเพื่อแสวงหาแนวทางใหม่และแนวทางใหม่ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เพื่อให้ศาลมีทางเลือกในการพิพากษาลงโทษ หรือดำเนินการกับผู้กระทำผิดได้อย่างหลากหลายและเหมาะสมทั้งต่อตัวผู้กระทำ ความผิดเอง และผลต่อสังคมโดยรวม โดยวางอยู่บนหลักการพื้นฐานสำคัญคือ ตระหนักถึงความปลอดภัยของชุมชนควบคู่ไปด้วย โดยมาตรการลงโทษระดับกลางนี้จะ เป็นหนึ่งในมาตรการที่มุ่งยกระดับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดใน กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทยให้มีคุณภาพ โปร่งใส และมีการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาล แม้ว่าจะยังไม่เห็นผลสำเร็จในระยะแรกเริ่มดำเนินการ แต่ การทดลองใช้ทางเลือกใหม่ วิธีการใหม่ๆ อาจเป็นหนทางแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้ กลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมอีกครั้ง ทั้งยังอาจแก้ปัญหาผู้ต้องขังส่วนเกินจำที่ กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบันได้ด้วย

¹ อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัญหาอาชญากรรมและการกระทำผิดกฎหมายอาญา รวมทั้งกฎหมายที่มีโทษทางอาญามีหลากหลายสาเหตุและระดับของความรุนแรง แต่มาตรการลงโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายยังไม่เหมาะสมกับผู้กระทำผิดหรือฐานความผิดบางประเภทและไม่สอดคล้องกับความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำและภัยอันตรายที่สังคมอาจจะได้รับจากผู้กระทำผิดเหล่านั้น นอกจากนี้ สภาพปัญหาความแออัดในเรือนจำที่เกิดจากการใช้มาตรการลงโทษจำคุกเป็นหลักทำให้การแก้ไขผู้กระทำผิดในเรือนจำก็ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประกอบกับนโยบายของระบบงานยุติธรรมทางอาญาในปัจจุบันได้ปรับทิศทางไปสู่การพัฒนาทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ การคุ้มครองเหยี่ยวผู้เสียหาย และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมมากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงมีผู้กระทำผิดส่วนหนึ่งที่ไม่จำเป็นต้องถึงกับได้รับโทษจำคุก แต่ก็ไม่ควรเพียงแต่รอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษและคุ้มครองความปลอดภัยไว้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

ในมิติของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดจึงได้มีแนวคิดในการพัฒนามาตรการลงโทษที่มีระดับความรุนแรงน้อยกว่าการจำคุก และเข้มงวดยิ่งกว่าการคุ้มครองความปลอดภัยปกติ ที่เรียกว่า มาตรการลงโทษระดับกลาง (INTERMEDIATE PUNISHMENT) ขึ้นมาใช้ มาตรการดังกล่าว ได้แก่ การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (INTENSIVE PROBATION) การทำงานบริการสังคม (COMMUNITY SERVICE) ศูนย์เสี่ยงโทษจำคุก (PROBATION DIVERSION CENTER) ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมความประพฤติ (PROBATION DETENTION CENTER) และค่ายคุมประพฤติแบบเคร่งครัด (PROBATION BOOT

CAMP) เป็นต้น นอกจากนี้มาตรการเหล่านี้ยังจะสามารถนำมาใช้แทนการลงโทษจำคุกสำหรับความผิดที่ไม่สามารถรอการลงโทษ ซึ่งยังช่วยให้ผู้กระทำผิดไม่ต้องมีประวัติเป็นอาชญากรเป็นมสติดังกล่าวต่อไปได้อีกด้วย

การใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในนานาอารยประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร เนเธอร์แลนด์ ฯลฯ ได้นำมาใช้เป็นมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษจำคุกหรือโทษปรับกว่าสิบปีแล้ว ซึ่งช่วยลดปัญหาความแออัดในเรือนจำ และลดงบประมาณค่าใช้จ่ายของรัฐ นอกจากนี้ ยังเพิ่มมูลค่าจากการทำงานบริการสังคมที่ไม่ได้มีค่าตอบแทน ทำให้สังคมรวมทั้งผู้เสียหายได้รับการชดเชยด้วยผลการทำงานของผู้กระทำผิด อย่างไรก็ตาม การนำมามาตรการดังกล่าวมาใช้ ซึ่งมีผลให้ผู้กระทำผิดไม่ต้องถูกควบคุมตัว แต่สามารถพักอาศัยและดำเนินชีวิตอยู่ในชุมชนได้ โดยต้องมีการควบคุมและติดตามสอดส่องอย่างเข้มงวดหรือต้องไปทำงานให้กับชุมชนหรือในหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไรนั้น จำเป็นจะต้องมีการศึกษาถึงความเป็นไปได้และปัจจัยความพร้อม ระบบ รูปแบบ และวิธีการในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ให้สอดคล้องกับระบบงานยุติธรรมที่เป็นอยู่ ตลอดจนเงื่อนไขแห่งความสำเร็จในการนำมาใช้ รวมทั้ง การพิจารณา กำหนดขอบเขตทางกฎหมายของฐานความผิดและระดับโทษที่จะสามารถนำมาตราการนี้มาใช้ และการเตรียมการด้านกฎหมายเพื่อรองรับมาตรการดังกล่าว ตลอดจนควรจะต้องมีการสำรวจความคิดเห็นและการยอมรับต่อการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้จากประชาชนและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง

ดังนั้น กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรมจึงเห็นควรดำเนินการจัดทำโครงการวิจัยการศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำ

มาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็น มาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิด ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย โดยมีเป้าหมายให้ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินการ

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระบบ รูปแบบ และวิธีการ รวมทั้งความเป็นไปได้และความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำวิธีการต่างๆ ของมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ปฏิบัติเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษ

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและการยอมรับ ของนักวิชาการ บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และประชาชนทั่วไป ต่อการนำวิธีการต่างๆ ของ มาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ปฏิบัติเป็น มาตรการทางเลือกในการลงโทษ

3. เพื่อประมวลข้อมูลประกอบในการ เตรียมการรองรับการเสนอแนวทางการบริหารจัดการ รวมทั้งแนวทางการแก้ไข กฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับการนำมาตรการลงโทษระดับกลาง มาบังคับใช้ต่อไป

3. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้มีขอบเขตของการศึกษาใน เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยครอบคลุมทฤษฎี และการปฏิบัติของการใช้มาตรการลงโทษระดับ กลางในระดับสากล ซึ่งจะให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอในการกำหนดแบบจำลองการใช้มาตรการ ลงโทษระดับกลางในบริบทของกระบวนการ ยุติธรรมไทย รวมทั้งการจัดให้มีการสัมมนาและ สัมมนากลุ่มในประเด็นการวิจัยที่กำหนด นอกจากนี้ ยังมีการเก็บข้อมูลความคิดเห็นและการยอมรับ ในประเด็นการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างนักวิชาการ บุคลากรทางกฎหมายจากทุกภูมิภาคทั่วประเทศ

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(1) ทำให้ได้แนวทางการวาง ระบบ รูปแบบ และวิธีการในการนำวิธีการต่างๆ ของการนำ มาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ปฏิบัติ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งการคุมความประพฤติแบบเพิ่มงวด และ การทำงานบริการสังคม

(2) ทำให้ทราบถึงความเป็นไปได้และ ความพร้อมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไทย ที่จะนำแต่ละวิธีการของมาตรการลงโทษระดับกลาง มาใช้ปฏิบัติ

(3) ได้ทราบถึงความคิดเห็นและการยอมรับ จากภาคประชาสังคมต่อการนำมามาตรการลงโทษ ระดับกลางมาใช้

(4) ผลการศึกษาสามารถนำไปเป็น แนวทางในการเตรียมการทางกฎหมายเพื่อ รองรับการนำมาตรการลงโทษระดับ กลางมาใช้ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย

(5) ทำให้ได้ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเพื่อ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพิจารณา ตัดสินใจเกี่ยวกับ การนำแต่ละวิธีการของ มาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ปฏิบัติ ทั้งใน เชิงโครงสร้างและหน้าที่ และทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ

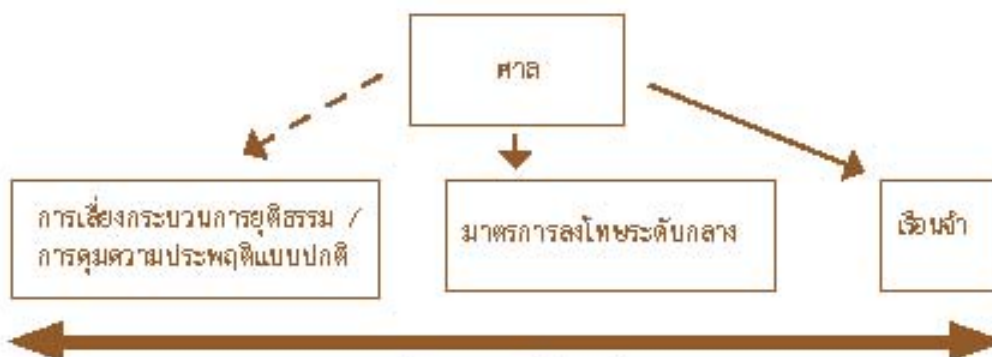
บททวนวรรณกรรมและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรม จากเอกสาร วิชาการต่างๆ ในเรื่องของการศึกษาแนวทางและ ความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับ กลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการ ลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทาง อาญาของไทย ผู้ศึกษาได้นำเสนอตามลำดับ หัวข้อต่อไปนี้

1. ในการศึกษาปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดและการลงโทษ โดยกล่าวถึง แนวคิดการแก้ไขฟื้นฟู (REHABILITATION MODEL หรือ MEDICAL MODEL) แนวคิดเน้นตัวแบบงานยุติธรรม (JUSTICE MODEL) แนวคิดแบบอนุรักษ์นิยม (CONSERVATIVE PERSPECTIVE) และแนวคิดแบบรุนแรง (RADICAL PERSPECTIVES) รวมถึงทฤษฎีการลงโทษ แนวความคิดทางอาชญาวิทยา การคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิผู้กระทำผิด

2. ความหมายของการแก้ไขผู้กระทำผิดในชุมชน (COMMUNITY-BASED CORRECTIONS) อันได้แก่ “การนำทรัพยากรชุมชน (COMMUNITY RESOURCE) ทั้งหลายที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดให้สังคมยอมรับได้” ซึ่งทฤษฎีขั้นพื้นฐานในการแก้ไขหรือปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด โดยเฉพาะที่จะนำมาใช้ในงานคุมประพฤติหรืองานพักการลงโทษที่จำเป็นต้องพึ่งชุมชนนั้นอาจใช้แบบจำลองทางทฤษฎีขั้นพื้นฐาน 3 แบบ (ABADINSKY: 1997, P. 234-250) ได้แก่ การสังเคราะห์กรณีเฉพาะราย (SOCIAL CASEWORK) การบำบัดด้วยความเป็นจริง (REALITY THERAPY) และทฤษฎีทางพฤติกรรม (BEHAVIOR THEORY)

3. ความหมายและขอบเขตของคำว่า “มาตรการลงโทษระดับกลาง” เป็นวิธีการที่กำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องอยู่ภายใต้การสอดส่องดูแลของเจ้าหน้าที่ โดยจะถูกคุมความประพฤติและมีเงื่อนไขพิเศษที่เข้มงวดหลายประการ เช่น การรายงานตัวที่ค่อนข้างถี่ การเข้าศูนย์พักพิงหรือศูนย์ควบคุม ผู้ถูกคุมความประพฤติ การเข้าค่ายฝึกอบรมแบบทหาร การใช้โทษจำคุกผสมผสานกับการคุมความประพฤติ (SPLIT SENTENCE) การกักขังไว้ที่บ้านของตนเองโดยมีอุปกรณ์ควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ขณะเดียวกันผู้กระทำผิดก็จะต้องรับผิดชอบในการจ่ายค่าปรับ ชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย (โดยการผ่อนชำระ) และทำงานบริการสังคมซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการควบคุมดูแลอย่างเคร่งครัด เข้มงวดกว่าการคุมความประพฤติที่เรารู้จักกัน แต่กระนั้นค่าใช้จ่ายก็ยิ่งประหยัดกว่าการใช้เรือนจำมาก (DIVISION OF COMMUNITY CORRECTIONS, CUMBERLAND COUNTY, 2007, P.1) หากมองในภาพรวมแล้ว คำว่า INTERMEDIATE PUNISHMENT, INTERMEDIATE SANCTIONS หมายถึง มาตรการลงโทษระดับกลาง หรือ มาตรการบังคับระดับกลาง หรือ เรียกสั้น ๆ ว่า การลงโทษระดับกลาง เป็นวิธีการสำหรับผู้กระทำผิดที่ใช้กระบวนการสอดส่องดูแลหนักกว่าการคุมประพฤติแบบปกติแต่ยังไม่ถึงขั้นจำคุกเต็มรูปแบบ ศาสตราจารย์นักวิชาการนี้หากเห็นว่าการคุมความประพฤติแบบเดิมเบาเกินไป แต่การจำคุกก็ยังไม่จำเป็น หรืออาจจะรุนแรงเกินไป (ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์, 2546, น.2-3) (โปรดดูภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 มาตรการลงโทษระดับกลาง

4. จุดประสงค์ของการลงโทษระดับกลาง คือการลดจำนวนผู้ต้องขังลง ทั้งนี้เนื่องจากเท่าที่ผ่านมา ประเทศสหรัฐอเมริกาเองมีจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มสูงขึ้นจนเกิดปัญหา “คนล้นคุก (PRISON OVERCROWDING)” ก่อให้เกิดปัญหาด้านงบประมาณ เพราะกระบวนการยุติธรรมเน้นไปที่การลงโทษตามแนวคิดสำนัก คังเดิม และการใช้คำพิพากษาแบบกำหนดตายตัว (DETERMINATE SENTENCING) (ABADINSKY, 1997, P. 411) นอกจากนี้ มาตรการดังกล่าวยังมุ่งป้องกันการกระทำผิดซ้ำ สร้างกลไกในการควบคุมผู้กระทำผิดที่ไม่จำเป็นต้องใช้การวิधिकษาคุกซึ่งสิ้นเปลืองงบประมาณ ทั้งยังสามารถขยายขอบเขตการใช้ไปยังผู้ถูกคุมความประพฤติทั้งในชั้นรอลงอาญาและชั้นพักโทษที่ผ่านเงื่อนไขการคุมความประพฤติ

5. รูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลาง มลรัฐจอร์เจีย นับเป็นต้นแบบของการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะมีลำดับขั้นการใช้ ซึ่งอยู่ระหว่างการคุมประพฤติแบบปกติ (BASIC PROBATION) ไปถึง การใช้เรือนจำ (PRISON) โดยเพิ่มระดับความเข้มข้นในการควบคุมดูแลขึ้นเรื่อยๆ (ABADINSKY, 1997, P. 411-413) (โปรดดูภาพที่ 2) ดังนี้

BASIC PROBATION	<u>การคุมความประพฤติแบบปกติ</u> ผู้ถูกคุมความประพฤติจะได้รับการประเมินความเสี่ยงและความต้องการเพื่อกำหนดระยะเวลารายงานตัว
COMMUNITY SERVICE	<u>การทำงานบริการสังคม</u> เป็นเงื่อนไขพิเศษให้ผู้กระทำผิดทำงานอาสาสมัครให้ชุมชน โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน ภายใต้การดูแลสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติ
INTENSIVE PROBATION (IPS/ISP)	<u>การคุมความประพฤติแบบเข้มงวด</u> เป็นวิธีการสอดส่องที่เข้มข้นกว่าการคุมความประพฤติแบบปกติ สำหรับผู้กระทำผิดที่มีโทษหนัก (FELONY) และอาจมีความเสี่ยงต่อชุมชน หลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในกรณีนี้คือต้องพบกับพนักงานเจ้าหน้าที่ 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์ อาจเป็นที่บ้าน ที่ทำงาน ดอกลางคืน หรือวันหยุดสุดสัปดาห์
PROBATION DIVERSION CENTER	<u>ศูนย์เสี่ยงโทษจำคุก</u> ผู้พิพากษาอาจสั่งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติต้องเข้าอยู่ในศูนย์นี้โดยถือว่าเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการคุมควบคุมประพฤติ การใช้ชีวิตในศูนย์นี้ก็คือทำงานตามปกติของตนในชุมชน ทำงานบริการสังคมกับหน่วยงานทั่วไปและอาจต้องเข้าโปรแกรมการศึกษาหรือรับคำปรึกษาแนะแนว ผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องจ่ายเงินเป็นค่าเช่าห้อง ค่าอาหาร ค่าปรับ ค่าชดเชยความเสียหายให้กับผู้เสียหาย และค่าอุปการะครอบครัวของตนเอง
PROBATION DETENTION CENTER	<u>ศูนย์ควบคุมผู้ถูกคุมความประพฤติ</u> เป็นที่พักสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติในชุมชน แต่ค่อนข้างแน่นหนาและมีกฎระเบียบเคร่งครัดกว่าศูนย์เสี่ยงโทษจำคุก ผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องทำงานบริการสังคมด้วย โดยอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ตลอดเวลา

ภาพที่ 2 ทางเลือกในการพิพากษาคดีเพื่อใช้มาตรการลงโทษระดับกลางของ มลรัฐจอร์เจีย

PROBATION SHOCK CAMP (SHOCK INCARCERA- TION) (SHOCK PROBATION)	<u>การคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (ค่ายรองเท้าบู๊ต)</u> เป็นโปรแกรมที่ใช้กับผู้กระทำผิดอาชญากรรม (FELONY) อายุระหว่าง 17-30 ปี พบการ ลงโทษระยะยาว โดยใช้ระยะเวลาในโปรแกรม 90 วัน วิธีการที่ใช้จะเป็นการฝึกแบบ ทหาร หลังจากออกจากโปรแกรมแล้วจะถูกรับคุมความ
PRISON	<u>การใช้เรือนจำ</u> เป็นวิธีการสุดท้ายสำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างรุนแรง หรือสำหรับ ผู้กระทำผิดที่ใช้ทางเลือกอื่นไม่ได้ผล

ภาพที่ 2 ทางเลือกในการพิพากษาคดีเพื่อใช้มาตรการลงโทษระดับ กลาง ของ ชม สจ. จอร์เจีย

6. มาตรฐานในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด มาตราการทางกฎหมายและแนวการตั้งใช้ มาตราการไม่ควรคุมตัว ได้แนวคิดในทางสากล ซึ่งแปลมาเป็นมาตรฐานขององค์การระหว่าง ประเทศที่สำคัญๆ หลายฉบับ เช่น หลักการใน สหประชาชาติหรือแนวทางพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ เกี่ยวกับการกระทำความผิดและการปฏิบัติ หรือการลงโทษอื่นที่เป็นการทารุณโหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กฎ / หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูก คุมขังหรือจำคุก มาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติ ต่อนักโทษ หลักการพื้นฐานว่าด้วยการปฏิบัติ ต่อนักโทษ

7. แนวทางการประยุกต์ใช้มาตรการลงโทษ ระดับ กลาง มีการเสนอความเห็นของการใช้ มาตราการลงโทษระดับกลางในหนังสือ “ระหว่าง การคุมประพฤติกับเรือนจำ: การลงโทษระดับ กลางในระบบการพิพากษาคดีอย่างสมเหตุผล (BETWEEN PROBATION AND PRISON: INTERMEDIATE PUNISHMENTS IN A RATIONAL SENTENCING SYSTEM)” ว่า

• ควรใช้มาตรการนี้กับผู้กระทำผิดในเรือนจำ และผู้ที่ได้รับการปล่อยอาญาหรือถูกคุมความ ประพฤติ

• การใช้มาตรการนี้จะต้องคำนึงการบังคับใช้ อย่างเคร่งครัด

• กรณีมีการฝ่าฝืนเงื่อนไขต่อมาตรการดังกล่าว เจ้าหน้าที่ฝ่ายสอดส่อง ผู้พิพากษาเจ้าของคดี จะต้องเข้าจัดการอย่างจริงจัง เพื่อให้มาตรการนี้ ได้รับความเชื่อถือ

• ควรใช้โทษปรับรายวัน (DAY FINES) ให้ มากขึ้น ควบคู่ไปกับวิธีการอื่น เช่น หักปรับและ ทำงานบริการสังคม โดยพิจารณาถึงความเหมาะสม และความสามารถในการจ่ายค่าปรับของผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล แต่ค่าปรับจะต้อง ไม่ต่ำจนเกินไป

• ควรใช้วิธีการให้ทำงานบริการสังคม (COMMUNITY SERVICE) มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น ผู้กระทำผิดที่ยากจนหรือมีฐานะดี

• การคุมความประพฤติแบบเข้มข้น (INTENSIVE PROBATION) เป็นกลไกสำคัญที่สามารถนำไปใช้ ควบคู่กับการลงโทษระดับกลางแบบอื่นได้ เช่น ใช้กับการกักขังไว้ที่บ้าน (HOME/HOUSE ARREST) คำสั่งให้ไปบำบัดรักษา อันจะเป็นการควบคุม ผู้กระทำผิดในชุมชน (CONTROL OFFENDERS IN THE COMMUNITY) ขณะเดียวกันก็ช่วยให้ บุคคลเหล่านี้มีชีวิตที่ปราศจากอาชญากรรม (CRIME-FREE LIVES)

• ควรมีเอกสารแนวทางการพิพากษาคดี (SENTENCING GUIDELINES) สำหรับผู้พิพากษา ในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง

๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการวิจัยประเมินผลการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ของ BARBARA SIMS และ WENBO SHI (1999) เสนอต่อ PENNSYLVANIA COMMISSION ON CRIME AND DELINQUENCY พบว่า ในรัฐเพนซิลวาเนียมีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (INTERMEDIATE PUNISHMENT PROGRAM-IPP) ในเขต(COUNTY)เกือบเท่า จังหวัดของไทย-ผู้วิจัย) ต่างๆ มากกว่าร้อยละ 90 ส่วนใหญ่จะเป็นผู้กระทำความผิดฐานเมาสุราระหว่างขับรถ (DRIVING UNDER INTOXICATED - DU) และคดีอาชญากรรม ผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษจำคุกเสริมด้วยจะมีอยู่ไม่ถึงร้อยละ 50 ของผู้กระทำความผิดทั้งหมด จากรายงานผลสำเร็จของทุกเขต พบว่าวิธีการดังกล่าวประสบผลสำเร็จในการแก้ไขผู้กระทำความผิดถึงร้อยละ 82 สามารถลดการจำคุกได้โดยเฉลี่ย 70 วันต่อผู้กระทำความผิด 1 คน ทำให้เห็นได้ว่าการออกกฎหมายเพื่อใช้มาตรการลงโทษระดับกลางบรรลุผลในการป้องกันสังคมและเสริมสร้างความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิดในชุมชนของตนเอง มีผู้กระทำความผิดเพียง ร้อยละ 3 เท่านั้นที่กระทำความผิดซ้ำระหว่างอยู่ในโปรแกรมการลงโทษระดับกลาง (INTERMEDIATE PUNISHMENT PROGRAM - IPP)

ในการศึกษาถึงตัวชี้วัดด้านการจ่ายค่าปรับ การจ่ายค่าธรรมเนียมการคุมประพฤติ การทำงานบริการสังคมของผู้กระทำความผิด (ระหว่างอยู่ใน IPP) แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิดต่อชุมชน ยิ่งไปกว่านั้น ศาลท้องถิ่นก็มีทางเลือกมากขึ้นในการพิพากษาลงโทษผ่านความหลากหลายของของ IPP

นอกจากนี้งานวิจัยของฮอว์นีย์ บุนยรัตพันธ์ (2547) ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตเรื่องมาตรการทางกฎหมายในการใช้วิธีการคุมประพฤติแบบเข้ม ว่ามาตรการทางเลือกแก่ศาล ด้วยวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยเน้นการบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดคดีอาญาร้ายแรงแต่เป็นผู้ที่ไม่มีนิสัยเป็นอันตรายต่อสังคม มีผู้ประพฤติผิดติดนิสัยหรือเป็นอาชญากร โดยสันดาน เนื่องจากผู้กระทำความผิดกลุ่มนี้ยังพอสามารถแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมภายนอกเรือนจำได้ อีกทั้งการลงโทษโดยใช้เรือนจำก่อให้เกิดผลเสียหลายประการ ยังเป็นการเพิ่มปริมาณผู้ต้องขังโดยไม่จำเป็น มาตรการคุมประพฤติแบบเข้มจึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้บังคับในประเทศไทย เพื่อเพิ่มความหลากหลายให้แก่ศาลในการพิจารณามาตรการลงโทษโดยไม่ใช้เรือนจำ ทั้งกรณีผู้กระทำความผิดเป็นผู้ใหญ่และผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนให้ได้รับโอกาสกลับตัวเป็นคนดีของสังคมและเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศต่อไป

สุนนทิพย์ จิตสว่างและจิตติยา เพชรบุณิ (2549) ได้มีรายงานการวิจัยเรื่อง “โครงการติดตามประเมินผลการนำระบบการควบคุมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิด” คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ โดยศึกษาความเป็นไปได้ในการนำระบบดังกล่าวมาใช้ในประเทศไทย ทั้งด้านความเหมาะสม ความคุ้มค่า รวมทั้งข้อดีข้อเสีย และ ภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลและผู้กระทำความผิด ผลการวิจัยจากการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วยกลุ่มผู้กระทำความผิด ผู้ปฏิบัติงานและประชาชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยและเห็นว่าเป็นไปได้และยินดีให้นำมาใช้ โดยต้องประยุกต์อุปกรณ์ ให้เข้ากับสังคมไทย อีกทั้งเห็นว่า

ควรใช้ระบบควบคุมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์กับผู้กระทำผิดครั้งแรกที่กำหนดโทษไม่สูง และควรใช้กับผู้กระทำผิดทุกประเภทคดี โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ยอมรับการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เข้มงวดของระบบควบคุมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าการคุมประพฤติในสถานะปกติ ในส่วนค่าใช้จ่ายนั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าทางรัฐบาลควรรับผิดชอบค่าใช้จ่ายร่วมกับผู้กระทำผิด และผู้กระทำผิดควรรับผิดชอบค่าใช้จ่ายไม่ควรเกิน 100 บาทต่อเดือน ในขณะที่เดียวกับกลุ่มผู้บริหารระดับสูงสุดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อาทิ กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ก็เห็นด้วยกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำผิด อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้บริหารระดับสูงมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ในการควบคุมตัวด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ควรมีการใช้โปรแกรมในการตรวจตราที่เข้มงวดกว่าการคุมประพฤติทั่วไป และการแก้ไขฟื้นฟูที่มีความเหมาะสมควบคู่ไปด้วย

บทวิเคราะห์

การศึกษาแนวทางในการนำมามาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยเป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน ใช้วิธีการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณ (QUANTITATIVE RESEARCH) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (QUALITY RESEARCH) โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (DOCUMENTARY RESEARCH) และการศึกษาภาคสนาม (FIELD RESEARCH) ซึ่ง

เป็นการเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามกับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม การประชุมกลุ่มสนทนา รวมทั้งใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงผู้บริหารด้านงานยุติธรรม

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่บุคลากรมีความรู้และประสบการณ์สูงเกี่ยวกับมาตรการทางเลือกต่อผู้กระทำผิด เนื่องจากเป็น ศูนย์ กลาง ของ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทำให้เป็นศูนย์รวมของข้อมูลข่าวสารทุกด้าน ซึ่งผู้ศึกษาจะได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (QUOTA SAMPLING) กระจายไปตามกลุ่มวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง 6 กลุ่ม ได้แก่ ตำรวจ หนายความ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และคุมประพฤติ กลุ่มละ 50 คน รวมเป็นจำนวนหน่วยตัวอย่างทั้งสิ้น 300 หน่วยตัวอย่าง และได้ดำเนินการประชุมกลุ่มสนทนา บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและผู้เกี่ยวข้องใน 4 ภูมิภาค จำนวน 400 คน รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงอีก 7 ท่าน

ผู้ศึกษาพยายามรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมามาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย โดยศึกษาจากเอกสารทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศ งานวิจัย และข้อมูลสถิติภูมิแวดล้อมเพื่อให้ได้มาซึ่งการกำหนดมาตรการลงโทษระดับกลางที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยมากที่สุด

อย่างไรก็ตาม จากสภาพการณ์ในปัจจุบันของประเทศไทยที่ปัญหาอาชญากรรมและการกระทำผิดกฎหมายทวีความรุนแรง และมีความ

สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นตามลำดับนั้น แต่มาตรการลงโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายยังไม่เหมาะสมกับผู้กระทำผิดหรือฐานความผิดบางประเภท และไม่สอดคล้องกับความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ และภัยอันตรายที่สังคมอาจจะได้รับจากผู้กระทำผิดเหล่านั้น ตลอดจนการนำมาตรการการลงโทษจำคุกมาใช้เป็นหลัก ทำให้การแก้ไขผู้กระทำผิดในระบบเรือนจำไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ไม่มีผลที่เพียงพอต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และไม่สามารถป้องกันการกระทำผิดซ้ำของอดีตผู้กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่สังคมคาดหวังไว้ เหล่านี้ล้วนเป็นผลให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยต้องถูกคิดและหันกลับมาทบทวนเพื่อให้ได้มา ซึ่งการ กำหนด มาตรการลงโทษที่เหมาะสมกับฐานความผิดบางประเภท

กอรกับกับการที่นานาอารยประเทศได้มีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เป็นมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษจำคุกหรือโทษปรับ ได้กระตุ้นให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาถึงความเป็นไปได้และปัจจัยความพร้อมระบบ รูปแบบและวิธีการในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ให้สอดคล้องกับระบบงานยุติธรรมที่เป็นอยู่ รวมไปถึงการพิจารณา กำหนดขอบเขตทางกฎหมายของฐานความผิดและระดับโทษที่จะสามารถนำมาตรการนี้มาใช้ และการเตรียมการด้านกฎหมายเพื่อรองรับ มาตรการดังกล่าวมาใช้เป็นทางเลือกสำหรับการลงโทษในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

จากการทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม และการประชุมระดมความคิดเห็นทำให้ได้มา ซึ่งข้อมูลสำหรับการนำ มาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็น

มาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำผิดใน กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย ดังนี้

1. สรุปข้อมูลจากแบบสอบถาม ผลการศึกษา ระดับ ความคิดเห็นต่อการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำผิดในด้านต่างๆ พบว่า

1.1 ด้านรูปแบบและวิธีการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักมาตรการนี้มากนัก แต่เห็นด้วยอย่างมากในหลักการว่าเป็นว่ามาตรการลงโทษระดับกลางเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการลงโทษ โดยส่วนใหญ่เห็นว่าไม่จำเป็นจะต้องใช้ การลงโทษจำคุกกับผู้กระทำผิดเสมอไป รวมทั้งเห็นว่ามาตรการลงโทษระดับกลางเป็นวิธีที่จะ ทำให้วิธีการลงโทษเหมาะสมกับผู้กระทำผิดมากขึ้น

1.2 ด้านข้อกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรบัญญัติ หรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางอย่างจริงจังโดยให้เหตุผลประกอบว่าวิธีการลงโทษระดับกลางนี้น่าจะวิธีการหนึ่งในการป้องกันสังคมได้เช่นกัน

1.3 ด้านความพร้อมของหน่วยงาน โดยส่วนใหญ่เห็นว่ามาตรการลงโทษระดับกลางต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานทั้งภายในและนอกกระบวนการยุติธรรม และอาจไม่สามารถสำเร็จได้ หากขาดการประสานงานระหว่างองค์กรทั้งหลายในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ

1.4 ด้านแนวทางและความเป็นไปได้ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามาตรการลงโทษระดับกลางมีความจำเป็นในการนำมาใช้เนื่องจากจะเอื้อให้ศาลมีทางเลือกในการลงโทษมากขึ้น อีกทั้งยังนำมาซึ่งผลประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมและสนับสนุนให้กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดก่อให้เกิดผลในเชิงรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.5 ด้านบุคลากร สำหรับด้านนี้กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมไม่เพียงพอต่อการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง รวมถึงเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง

1.6 ด้านอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ เห็นว่ามาตรการลงโทษนี้จะช่วยให้ผู้พิพากษามีทางเลือกในการลงโทษมากยิ่งขึ้น และควรให้ศาลเป็นองค์กรใช้อำนาจด้านมาตรการลงโทษระดับกลางเท่านั้น อีกทั้งควรเพิ่มกลไกในการติดตามและตรวจสอบการใช้การใช้อำนาจมาตรการลงโทษระดับกลางกับผู้กระทำผิด

1.7 ด้านงบประมาณ เห็นว่าควรใช้ทรัพยากรในชุมชนที่มีอยู่แล้วมาสนับสนุนการใช้อำนาจมาตรการลงโทษระดับกลาง

1.8 ด้านกฎหมาย เห็นว่าควรมีการวางกฎเกณฑ์ในเรื่องฐานความผิดที่สามารถใช้มาตรการลงโทษระดับกลางได้ให้ชัดเจน และควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติทางกฎหมายที่ชัดเจนในการกำหนดให้มีโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูในระหว่างการใช้อำนาจมาตรการลงโทษระดับกลาง

1.9 ด้านผลกระทบ มีความเห็นว่า การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ นั้น มีความเป็นไปได้ว่าประชาชนทั่วไปอาจไม่ให้อยอมรับเนื่องจากเห็นว่ามาตรการนี้จะก่อให้เกิดอันตรายกับผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมได้

2. สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามในภาพรวม

2.1 ด้านทั่วไปในแง่ของวิธีการ มาตรการลงโทษระดับกลางที่เหมาะสมและสามารถนำมาใช้ในระบบกฎหมายไทยในปัจจุบัน เห็นว่ามาตรการลงโทษระดับกลางนั้นถือเป็นความรู้ใหม่ เป็นเรื่องที่ดีสำหรับสังคม เนื่องจากเป็นทางเลือก

เลือกที่ดีในการลงโทษผู้กระทำผิด ที่กระทำผิดไม่รุนแรง และไม่สมควรติดคุก แต่ควรสอบถามความคิดเห็นจากทุกฝ่าย คือ ผู้เสียหาย สังคม เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เห็นด้วยกับการลงโทษระดับกลางหรือไม่ รวมทั้งเมื่อมีการนำมาบังคับใช้ควรทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และสิ่งที่ควรคำนึงถึงนอกจากสิทธิของผู้กระทำผิดแล้ว จะต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้เสียหายหรือเหยื่อจากการกระทำผิดด้วยรวมถึงความสงบสุขและความปลอดภัยของสังคม

ในขณะที่เกี่ยวกับบางความคิดเห็นได้เสนอว่ามาตรการทางเลือกในการลงโทษนี้อาจจะลุ่มเสี่ยงต่อผลในการป้องกันอาชญากรรมได้ด้วยเพราะมีความเห็นว่ามาตรการนี้อาจไปส่งเสริมให้ผู้กระทำผิดและสมาชิกของสังคมกระทำผิด เพราะเห็นว่ามาตรการนี้ช่วยให้ผู้กระทำผิดไม่ต้องถูกลงโทษที่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพ (การรับโทษในระบบเรือนจำ) ทำให้สังคมไม่เกรงกลัวกฎหมาย มาตรการทางเลือกดังกล่าวอาจไม่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมและอาจทำให้ผู้กระทำผิดเลือกที่จะกระทำผิดง่ายขึ้น เพราะคิดว่ากฎหมายไม่มีความศักดิ์สิทธิ์

2.2 ด้านการใช้อำนาจมาตรการลงโทษระดับกลางและการปรับใช้บทบัญญัติ เห็นว่าการแก้ไขปัญหอาชญากรรมที่ดีที่สุด คือ การป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้น ดังนั้น การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้ จึงต้องระบุไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน โดยระบุทั้งวิธีการลงโทษและการบังคับใช้ การกระทำเช่นนี้เองที่จะทำให้มาตรการลงโทษระดับกลางมีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดไม่ให้วนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

2.3 ด้านการกระทำผิดและตัวผู้กระทำผิดที่เข้าข่ายใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง โดยเจตนาของการบังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง

คือ การมุ่งแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ดังนั้น เพื่อประสิทธิภาพสูงสุด ควรกำหนดนิยามของผู้กระทำความผิด ฐานความผิด และระดับโทษให้ชัดเจน

2.4 ด้านหน่วยงานและบุคลากรที่บังคับใช้ เห็นว่าเนื่องจากแนวคิดดังกล่าวถือเป็นแนวทางใหม่สำหรับสังคม ดังนั้น จึงควรดึงความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคมไว้ด้วยกัน

อย่างไรก็ตาม จะเห็นว่าแนวทางการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย มีทั้งแนวความคิดที่เห็นด้วยและสนับสนุนให้เกิดผลในทางปฏิบัติ และเช่นเดียวกัน ย่อมมีผู้แสดงความคิดเห็นคัดค้านแนวคิดดังกล่าวพร้อมทั้งเสนอว่าควรมีการพิจารณาเรื่องดังกล่าวให้รอบคอบและรอบคอบ เนื่องจากมีผลกระทบโดยตรงต่อความปลอดภัยโดยรวมของสังคม รวมทั้งเสนอให้มีการทดลองใช้ในบางฐานความผิดก่อน เพื่อติดตามประเมินผลว่ามาตรการดังกล่าวจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่สังคมมุ่งหวังไว้หรือไม่

3. สรุปข้อเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการวิพากษ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ²

ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมาจากกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ศาล นักวิชาการ ผู้บริหารระดับสูงได้ให้ความเห็นโดยรวมว่า วัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดในแต่ละรูปแบบนั้น ศาลจะต้องพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสม เนื่องจากถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันและสร้างสรรคสังคม หากศาลมีทางเลือกในการ

ลงโทษรวมทั้งความหลากหลายของระดับของโทษที่ได้รับ และทางเลือกนั้นเป็นที่พึงพอใจของสังคมโดยรวมแล้ว ตุลาการย่อมพึงพอใจด้วยเช่นเดียวกัน เพราะนั่นหมายความว่าผู้กระทำความผิดจะได้รับการเยียวยาและแก้ไขฟื้นฟูอย่างเหมาะสมและจริงจัง

แต่กระนั้น ควรมีการให้ความหมายไว้อย่างชัดเจนว่าการลงโทษระดับกลางมีความหมายครอบคลุมในเรื่องใดบ้าง ควรมีการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รวมทั้งตัวผู้กระทำความผิดด้วย เพื่อนำมาซึ่งความต้องการที่ต้องตรงกันมากที่สุด เพราะการศึกษาเรื่องดังกล่าวนี้เป็นเรื่องที่ดี จะช่วยให้กระบวนการที่มีต่อผู้กระทำความผิดและเหยื่ออาชญากรรมเปลี่ยนไปจากเดิม การบังคับใช้การลงโทษระดับกลางจะช่วยให้ศาลมีทางเลือกในการเลือกรูปแบบและวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดที่กว้างและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ควรมีการศึกษาอย่างรอบคอบในการกำหนดรูปแบบการลงโทษระดับกลางว่า รูปแบบใดบ้างที่จะนำมาบังคับใช้ ใช้กับคดีใด หรือใช้กับโทษระดับใดบ้าง รวมทั้งภาคประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไร เพื่อประโยชน์ในการนำมาปฏิบัติจริง

ประเด็นที่ต้องคำนึงถึงอย่างมาก ได้แก่ ความพร้อม 2 ประการ คือ ความพร้อมทั้งในเชิงของกฎหมาย และความพร้อมในเชิงของการนำไปปฏิบัติงานจริง (การบังคับใช้) นั้นสามารถทำได้หรือไม่ อีกทั้งหากมีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้ รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีมาตรการมารองรับการปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าว เช่น การวางระบบสืบค้นข้อมูลเฉพาะบุคคลเพื่อประโยชน์ในการสอบประวัติ

² ดร. ศรบุญ นาส (มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา) 2. รศ. ดร. พริ้งกรรณ มีนทะนิย (อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) 3. รศ. ดร. จุฑาภรณ์ เชื้ออำมร (อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) 4. ศาสตราจารย์พิเศษ วิศิษฐ์ วิเศษกุล (อธิบดีกรมบังคับคดี) 5. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. อติพร อติพร (อธิบดีกรมการศึกษานักเรียน) 6. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. อติพร อติพร (อธิบดีกรมการศึกษานักเรียน) 7. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. อติพร อติพร (อธิบดีกรมการศึกษานักเรียน) 8. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. อติพร อติพร (อธิบดีกรมการศึกษานักเรียน) 9. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. อติพร อติพร (อธิบดีกรมการศึกษานักเรียน) 10. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. อติพร อติพร (อธิบดีกรมการศึกษานักเรียน)

ผู้กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็ว เป็นต้น และการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการในการติดตามจะต้องมีประสิทธิภาพรวดเร็วและเชื่อถือได้

4. สรุปการประชุมกลุ่มสนทนาเพื่อระดมความคิดเห็น 4 มิติที่สำคัญ ๆ

4.1 ด้านทั่วไปในแง่ของรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

1. มาตรการลงโทษระดับกลางถือเป็นมาตรการทางเลือกที่ทรงประสิทธิภาพในการนำมากำหนดเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย เนื่องจากเป็นมาตรการในการจำกัดอิสรภาพในช่วงเวลาหนึ่ง โดยที่ผู้กระทำความผิดนั้นๆ สามารถออกมาประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้โดยไม่เป็นภาระแก่รัฐ รวมทั้งเอื้อให้ผู้กระทำความผิดเหล่านั้นได้มีโอกาสในการปรับปรุงแก้ไขตนเอง

2. การจะกำหนดรูปแบบและวิธีการมาบังคับใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับระดับความผิดที่ได้กระทำลงไป หากเป็นการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง อาจจะพิจารณาใช้มาตรการลงโทษที่ไม่เข้มงวดมากนัก และเพิ่มความเข้มงวดในการลงโทษตามระดับของโทษที่ได้รับ

3. รูปแบบและวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดที่จะพิจารณานำมาปรับใช้ใช้มาตรการลงโทษระดับกลางที่มีความเหมาะสมกับสังคมไทยนั้น ควรเป็นไปในแนวทางที่เน้นการคุมความประพฤติแบบเข้มงวด และการเน้นการทำงานบริการสังคม เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะในตัวผู้กระทำความผิด อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้สังคมได้มีโอกาสมองผู้กระทำความผิดในแง่บวกที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการสร้างความรู้สึกทางบวกที่สังคมจะมีต่อผู้กระทำ

ความผิด

4. เมื่อพิจารณาในส่วนของการกระบวนการลงโทษและแก้ไขฟื้นฟู อาจจะมีการปรับรูปแบบและวิธีการออกเป็น 2 ขั้นตอนอย่างชัดเจน กล่าวคือ ในขั้นแรกของการบังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ควรกำหนดวิธีการที่เข้มข้นและเข้มงวด เช่น ผ่านศูนย์ควบคุม ผ่านการคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร การกำหนดให้จำคุกในศูนย์เสี่ยงโทษ เป็นต้น และขั้นตอนที่สองที่วิธีการลงโทษเป็นไปอย่างผ่อนปรนมากขึ้น เช่น การกำหนดให้ทำงานบริการสังคม การคุมความประพฤติโดยชุมชน เป็นต้น

5. เมื่อนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิดแล้ว ก่อนสิ้นสุดกระบวนการลงโทษ ควรมี “ศูนย์แก้ไขวิถี” ในการเตรียมความพร้อมผู้ต้องโทษก่อนออกไปสู่สังคม (กรณีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้หลังการรับโทษจากระบบเรือนจำ) เพื่อให้ผู้ต้องโทษเหล่านั้นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและไม่หันกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

6. ควรมีการกระตุ้นให้สังคมหันกลับมามองผู้กระทำความผิดเหล่านั้นในฐานะ “สมาชิกหนึ่งของสังคม” ที่จะต้องดูแล มิใช่ “ส่วนเกิน” ที่จะต้องกำจัดให้หมดไปจากสังคม

7. ควรมีการนำแนวทางของพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดโทษของมาตรการลงโทษระดับกลาง เนื่องจากศาสนาจะมีผลโดยตรงต่อการปรับฝังแนวคิดและปรับสภาพจิตโดยตรงให้กับบุคคลนั้นๆ มีความเมตตาและมีความอ่อนโยนมากยิ่งขึ้น ผลที่ให้อาจมีนัยยะและยาวนานมากกว่าการแก้ไขพฤติกรรมและการแสดงออกภายนอกเท่านั้น

8. รูปแบบและวิธีการลงโทษระดับกลางที่เหมาะสมกับสังคมไทยและสามารถนำมาใช้ในระบบกฎหมายไทยในปัจจุบัน ได้แก่ การทำงาน

บริการสังคม (COMMUNITY SERVICE) การคุมความประพฤติแบบเข้มข้น (INTENSIVE PROBATION SUPERVISION) ศูนย์เสี่ยงโทษจำคุก (PROBATION DIVERSION CENTER) การคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (PROBATION BOOT CAMP) และการกักขังที่บ้าน (HOUSE ARREST หรือ HOME CONFINEMENT หรือ HOME DETENTION)

4.2 ด้านการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง และการปรับใช้บทบัญญัติ

1. ควรมีการบัญญัติและกำหนดให้มีการลงโทษระดับกลางเป็นโทษหนึ่งในโทษทางอาญาไทย เพื่อให้มีกฎหมายในการรับรองการปฏิบัติงานและการตัดสินใจของศาลอย่างถูกต้อง สมบูรณ์ อีกทั้ง ก่อนมีการประกาศใช้ควรมีการเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรตุลาการเพื่อการพิจารณาบังคับใช้อย่างเหมาะสม

2. มาตรการลงโทษระดับกลาง สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ได้ทั้งในขั้นตอนก่อนฟ้อง ขึ้นฟ้องร้อง และขึ้นหลังฟ้อง แต่ขั้นตอนที่สำคัญที่สุด คือ หากสามารถนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ในขั้นตอนก่อนฟ้องได้ ก็จะเป็นการตัดตอนผลกระทบทางลบที่อาจจะตามมาทั้งหมดลงได้โดยทันที

3. ในเบื้องต้นของการนำมาประยุกต์ใช้นั้น ควรมีการบัญญัติไว้ในภาพรวมก่อน เพื่อเปิดกว้างในการกำหนดรูปแบบในการลงโทษ เช่น อาจมีการทดลองใช้กับ ผู้ถูกคุมประพฤติที่กระทำความผิดเล็กน้อย การคุมความประพฤติตามมาตรา 56 ก่อน หากพบว่าโครงการนำร่องดังกล่าวสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ก็เพิ่มไปจากเจตนารมณ์เดิมของการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง ก็ให้บัญญัติมาตรการนี้อย่างเต็มรูปแบบไว้ในกฎหมายอาญาไทยต่อไป

4. ควรกำหนดมาตรการคัดกรองผู้กระทำความผิด เพื่อคัดแยกกลุ่มผู้กระทำความผิดที่

ไม่ได้เกิดจากเจตนา และไม่มีสันดานโจรออกจากกลุ่มผู้กระทำความผิดซ้ำ และมีเจตนาในการกระทำความผิดนั้น เพื่อการกำหนดมาตรการลงโทษที่เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะแต่ละบุคคล

4.3 ด้านการกระทำผิด / ผู้กระทำผิดที่เข้าข่ายการใช้มาตรการ

1. สิ่งหนึ่งที่จะต้องยอมรับ คือ ผู้กระทำความผิดเหล่านี้คือผลผลิตหนึ่งของครอบครัว สถาบันครอบครัวจึงปฏิเสธความรับผิดชอบในข้อนี้ไปไม่ได้ ดังนั้น ครอบครัวจึงควรเข้ามามีบทบาทในมาตรการลงโทษระดับกลางด้วยเช่นเดียวกัน เช่น ในกรณีความผิดที่มีโทษไม่ร้ายแรง หรือเป็นการกระทำความผิดครั้งที่แรกที่มีได้เกิดจากเจตนา อาจจะกำหนดให้ครอบครัวเป็นผู้ควบคุมดูแลแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

2. มาตรการลงโทษระดับกลางเป็นมาตรการที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดทุกคนที่การกระทำความผิดนั้นมิได้เกิดจากเจตนา เป็นไปโดยความประมาท และมิได้มีพฤติการณ์สันดานโจร เพราะบุคคลเหล่านี้ยังต้องการ “โอกาส” จากสังคมไม่แตกต่างไปจากบุคคลกลุ่มอื่นๆ เจตนาในการแก้ไขฟื้นฟูย่อมให้ผลที่ดีและมั่นคงยาวนานกว่าเจตนาในการลงโทษแต่เพียงประการเดียว เนื่องจากการแก้ไขฟื้นฟูคือเจตนาแห่งความเมตตาที่มีผลโดยตรงต่อความเปลี่ยนแปลงในระบอบจิตใจ มิใช่การลงโทษที่เข้าไปแก้ไขเฉพาะพฤติกรรมภายนอกเท่านั้น

4.4 ด้านหน่วยงานและบุคลากรที่บังคับใช้มาตรการ

1. การกำหนดหน่วยงานใหม่ขึ้นมารับผิดชอบนั้นอาจจะนำมาซึ่งความซ้ำซ้อนหลักกันในการปฏิบัติหน้าที่ได้ ฉะนั้น สมควรพิจารณาหน่วยงานเดิมที่มีขอบเขตภาระงานที่มีลักษณะ

ใกล้เคียงกัน ส่วนจะกำหนด หน่วยงานใดเป็น หน่วยงานหลักย่อมต้องขึ้นกับเงื่อนไขและสภาพ แห่งคดีนั้นๆ เป็นสำคัญ ทั้งนี้ อาจจะพิจารณา มอบหมายให้กรมคุมประพฤติเป็นหน่วยงาน หลักในการรับผิดชอบดูแล เนื่องจากลักษณะ งานที่กรมคุมประพฤติปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน มีความใกล้เคียงกับมาตรการลงโทษระดับกลาง มากที่สุด แต่ควรมีการอบรมและเตรียมความพร้อมเจ้าพนักงานเพื่อให้เห็นถึงลักษณะของการ ลงโทษระดับกลางที่แตกต่างไปจากที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบัน รวมทั้งอาจมีการจัดตั้งหน่วยงานระดับ “กอง” ขึ้นมาทำหน้าที่ในตำแหน่งนี้เป็นการเฉพาะ และให้อยู่ภายในกรมคุมประพฤติ

2. ควรมีการบัญญัติอำนาจและหน้าที่ให้ แก่เจ้าพนักงานไว้อย่างชัดเจน เพื่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน อีกทั้งเป็นหลักประกันในการ ทำงานให้แก่เจ้าหน้าที่ว่ามีกฎหมายมารองรับ เช่น อำนาจในการจับกุม อำนาจในการส่งตัว อำนาจในการบังคับคดี เป็นต้น

3. เมื่อปัจจัยแห่งสาเหตุในการกระทำ ความผิดมิได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเท่านั้น แต่เกิดจากหลากหลายสาเหตุร่วมกัน ดังนั้น การ กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบควรเป็นไปในรูปแบบขององค์กรภาคี เพื่อดึงความสามารถพิเศษและ จุดเด่นเฉพาะของแต่ละหน่วยงานเข้ามาแก้ไข ฟื้นฟูผู้กระทำผิดความผิด อาทิเช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวง สาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ และองค์กรทางศาสนา เป็นต้น

4. ควรกำหนดให้องค์กรภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบังคับใช้มาตรการลงโทษ ระดับกลาง เนื่องจากผู้กระทำผิดคือ สมาชิกและคือผลิตผลหนึ่งของสังคมนั้นๆ ดังนั้น สังคมจึงปฏิเสธความรับผิดชอบนี้ไปไม่ได้ รวมทั้งท้ายที่สุดแล้ว บุคคลเหล่านี้เมื่อพ้นโทษ

ไปแล้ว ก็จะต้องกลับไปใช้ชีวิตในสังคมเช่นเดิม สังคมจึงควรมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้มาซึ่งพฤติกรรม ที่สังคมพึงประสงค์ ถูกต้องตามบรรทัดฐานของ สังคมโดยรวม

5. สรุปข้อเสนอจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ในกระบวนการยุติธรรม

ผู้บริหารระดับสูงในกระบวนการยุติธรรม มีความเห็นสอดคล้องต้องกันว่า ควรนำมาตรการ ลงโทษระดับกลางมาบังคับใช้ เพื่อแก้ปัญหา นักโทษล้นคุก แต่ที่สำคัญ คือ ควรจะต้องให้ คนในกระบวนการยุติธรรมรู้จักและทำความเข้าใจ ในแนวคิดนี้เสียก่อน อีกทั้งควรมีการ ประสานความร่วมมือในส่วนหนึ่งของหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ซึ่งการร่วมมือจะนำไปสู่ความเข้มแข็ง ในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เช่น การประสานกับ ทางศาลเพื่อทดลองใช้ การคุมความประพฤติ แบบเข้มงวด หรือการกักขังที่บ้าน ซึ่งศาลมี อำนาจ ดำเนินการอยู่แล้วโดยไม่ต้องแก้ไขหรือ บัญญัติกฎหมายใหม่แต่อาจใช้การแก้ไขเพิ่มเติม กฎระเบียบของศาลยุติธรรม หรือของกระทรวง ยุติธรรมเท่านั้น อย่างไรก็ตามควรจะใช้วิธีการนี้ กับผู้กระทำผิดที่ล้นกรงมาแล้วว่าสามารถ แก้ไขตนเองได้นอกเรือนจำ และจะต้องแก้ไข ปัญหาเรื่องการขาดแคลนอัตรา กำลังของหน่วย งานที่จะเข้ามารับผิดชอบ อีกทั้งควรกำหนดให้มี การทดลองดำเนินการก่อนการประกาศใช้จริง นอกจากนี้ ควรใช้เอกชนเข้ามาช่วยเหลือมากขึ้น และควรจะต้องเตรียมความพร้อมด้านทัศนคติ เชิงบวกของชุมชนในการนำมาตรการลงโทษ ระดับกลางมาบังคับใช้เพราะวิธีการนี้ส่วนใหญ่ จะใช้ชุมชนเป็นหลักโดยร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ที่ทำงานกับชุมชนในขณะนี้ ดังเช่นศาลอาญาก็ กำลังทำงานกับชุมชนตามยุทธศาสตร์ชุมชนพอ เพียงสานติสุขยั่งยืน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นทำให้เห็นว่า ความเป็นไปได้ในเชิงบวกในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย แม้จะมีความเห็นไม่สนับสนุนหรืออาจมีข้อจำกัดในเรื่องของอัตราค่าจ้างของผู้ปฏิบัติงานและงบประมาณ แต่ส่วนใหญ่แล้วเห็นว่า สังคมโดยรวมจะได้ประโยชน์มากกว่า โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำ และใช้การแก้ไขผู้กระทำความผิดในชุมชนแทน

6. สรุปข้อมูลจากการสัมมนาทางวิชาการเสนอร่างผลการวิจัย

ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะว่าปัจจุบันศาลมีทางเลือกค่อนข้างจำกัด คดีอาญาบางคดีถ้าศาลไม่จำคุกก็ทำได้เพียงรอลงอาญา ความประพฤติและทำงานบริการสังคม เราควรคำนึงถึงผลในการทางชมชู้ยั้งยั้ง ดังนั้น การที่จะมีมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ ผู้เข้าร่วมสัมมนาต่างเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีในการลงโทษที่เหมาะสมแก่ความผิดและขณะเดียวกันก็ให้ผลในการชมชู้ยั้งยั้งแก่สังคมด้วยการพิจารณาว่าผู้กระทำความผิดรายใดสมควรใช้มาตรการดังกล่าวควรพิจารณาทั้งฐานความผิดและอัตราโทษ และควรใช้หน่วยงานเอกชนหรืออาสาสมัครโดยเฉพาะอาสาสมัครของกระทรวงยุติธรรม หรืออาสาสมัครที่มาจากชุมชน

ในส่วนของการทบทวน เมื่อพิจารณาจากความผิดนั้นจะแตกต่างจากบุคคลทั่วไป เนื่องจากมีการลงโทษตามกฎหมายอาญาทางทหารและกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารซึ่งมีช่องทางที่จะนำมาตราการทางเลือกต่างๆ มาใช้ และอาจใช้ได้ผลดี เมื่อจะมีมาตรการทางเลือกใน

กระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้นจึงควรคำนึงถึงกระบวนการยุติธรรมของทหารได้แก่ศาลทหารด้วย ซึ่งมีอุปสรรคบางประการ ระหว่างพนักงานคุมประพฤติกับผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นทหาร

ในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ต้องคำนึงถึงเรื่องของบุคลากร จึงน่าจะมีการนำเสนอว่างานคุมประพฤติของต่างประเทศนั้นมีอัตราสัดส่วนกำลังในการปฏิบัติหน้าที่เท่าไร เนื่องจากปัจจุบันนั้นภาระหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรในกรมคุมประพฤตินั้นมีมาก อีกทั้งควรมีการทดลองก่อนนำมาใช้หรือก่อนบัญญัติเป็นกฎหมาย และควรมีหน่วยงานกลางที่ทำการศึกษาหรือพัฒนาในเรื่องของอาชญาวิทยาทำให้มีการหาแนวทางหรือมาตรการใหม่ๆ

สิ่งที่น่าสนใจซึ่งผู้สัมมนาประสงค์จะตั้งประเด็น คือ ประเด็นที่หนึ่ง คือ แนวคิดเรื่องที่มีงบการลดจำนวนผู้ต้องขัง ด้วยผู้เข้าร่วมสัมมนาบางคนไม่เห็นด้วย อีกทั้งยังมีความคิดเห็นว่าเป็นแนวคิดและมุมมองหลักที่สังคมควรมีต่อการกระทำความผิดนั้นควรเป็นเรื่องการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างเหมาะสมกับการกระทำความผิดเนื่องจากเหตุที่ว่า เมื่อบุคคลกระทำความผิดก็สมควรที่จะต้องรับผิดชอบต่อผลของการกระทำความผิดนั้นๆ อีกทั้งถือเป็นความสำคัญที่จะต้องแยกบุคคลเหล่านี้ออกจากสังคมเพื่อเหตุผลของความปลอดภัยของส่วนรวม (ผ่านมาตรการ “กัก”) ผู้กระทำความผิดออกจากสังคมโดยการจำคุก) ประการที่สองคือ เรื่องเกณฑ์พิจารณาผู้ที่จะถูกใช้มาตรการดังกล่าวนี้ควรพิจารณาเรื่องฐานความผิดด้วย ประการที่สามคือ งานวิจัยนี้ดูเหมือนจะวางบนพื้นฐานของสมมติฐานที่ว่ากระบวนการยุติธรรมไทยนั้นอยู่ในลักษณะที่ยังทำงานได้ดีมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าหากกระบวนการยุติธรรมไทยนั้นไม่มีประสิทธิภาพมันก็จะผิด

พลาดมาตั้งแต่ต้น เพราะหากกระบวนการทั้งหมดนั้นไม่มีประสิทธิภาพ กระบวนการยุติธรรมที่ได้รับการออกแบบมานั้นก็ไม่มี ความหมาย เพราะกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นลักษณะที่แต่ละกระบวนการย่อยๆ นั้นร้อยเรียงกัน ตั้งแต่หน่วยงานตำรวจ ขึ้นมารวมทั้งเรื่องของสังคมด้วย จึงควรกำหนดให้มีหน่วยงานรองรับและมีการออกกฎหมายที่ชัดเจน โดยในการใช้มาตรการนี้ หากมีผู้ฝ่าฝืนควรกำหนดว่า จะต้องดำเนินการอย่างไรต่อไป และผู้กระทำความผิดจะได้รับผลอย่างไร เช่น ผู้ที่ผิดเงื่อนไขการรอลงอาญาตาม มาตรา 56 ประมวลกฎหมายอาญาจะถูกขังโทษเพิ่ม

เพราะฉะนั้นมาตรการระดับกลางในการจัดการกับผู้กระทำความผิด ต้องมีการวิเคราะห์ภูมิหลัง ผู้กระทำความผิด อีกกรณีก็คือ การพิจารณาพฤติกรรมการอยู่ระหว่างการรับโทษนั้น ว่ามีความประพฤติที่สมควรได้รับโอกาสในการกลับตัวก็จะมีเรื่องของ การรอการลงโทษ การปรับใช้มาตรการลงโทษระดับ กลางต้องพิจารณาภาระหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์หรือหน่วยงานอื่นด้วย จึงเป็นเรื่องที่ต้องปรับทั้งระบบของกระบวนการยุติธรรม

ข้อพึงระวังในการบังคับใช้กฎหมาย คือ หากมีกฎหมายแล้วนั้นไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้กฎหมายก็จะลดความศักดิ์สิทธิ์ลง เช่น เรื่องของการกักขังที่บ้านซึ่งคงมองถึงเรื่องการใช้เครื่องมือควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นลักษณะที่ใช้กันในประเทศ แต่หากที่บ้านเรานั้นไม่สามารถออกแบบใช้ในลักษณะนี้ได้ก็ย่อมเกิดปัญหา เนื่องจากเมื่อมีการละเมิดกฎหมายครั้งที่หนึ่งได้ ย่อมหมายถึงครั้งที่สอง ดังนั้น การออกแบบมาตรการนั้นต้องมองไปถึงการออกแบบทั้งกระบวนการด้วย เพราะกฎหมายที่ไม่มีสภาพบังคับใช้นั้นย่อมไม่ทำให้ประชาชนหรือผู้ที่จะละเมิดได้เขิน

7. วิเคราะห์ภาพรวมของการนำ

มาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้

โดยสรุป ในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาจากกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ทรงคุณวุฒิ การประชุมสนทนากลุ่มทั้ง 4 ภูมิภาค การสัมภาษณ์ผู้บริหารในกระบวนการยุติธรรม และการสัมภาษณ์ทางวิชาการ เสนอร่างผลการวิจัย สามารถวิเคราะห์ภาพรวมของการประยุกต์ใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในแต่ละรูปแบบ ดังนี้

1. การทำงานบริการสังคม

1.1 การกำหนดให้ทำงานบริการสังคม

ควรกำหนดเป็นมาตรการลงโทษแรกที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดที่มีฐานความผิดไม่ร้ายแรง ไม่รุนแรง และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมโดยรวม แต่ก็สามารถใช้เป็นมาตรการเสริมกับมาตรการอื่น ๆ ได้ด้วย

1.2 สามารถประยุกต์ใช้มาตรการ

ลงโทษผ่านการให้ทำงานบริการสังคม ร่วมกับการอนุญาตให้ยังคงประกอบอาชีพได้ตามปกติ เพื่อให้สามารถออกมาประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้โดยไม่เป็นภาระแก่รัฐ สามารถให้อำนาจศาลสั่งใช้ได้โดยตรงแทนการจำคุก โดยไม่จำเป็นต้องผ่านการรอลงอาญาก่อน จากนั้นจึงมอบหมายให้พนักงานคุมประพฤติเป็นผู้สอดส่องดูแลการทำงานบริการสังคม

1.3 การกำหนดชั่วโมงของการทำงาน

บริการสังคมนั้น ควรกำหนดเพดานเป็นไม่เกิน 500 ชั่วโมง และพิจารณาเพิ่มชั่วโมงการสั่งใช้ให้มากขึ้น เพื่อให้มากพอแก่การชดเชยผลแห่งการกระทำความผิดนั้น รวมทั้งกำหนดให้การทำงานบริการสังคมเป็นมาตรการพิเศษที่ศาลสามารถสั่งใช้ร่วมกับการกักขังที่บ้านได้

2. การคุมความประพฤติแบบเข้มงวด

2.1 ในเบื้องต้นของการนำการคุม

ความประพฤติแบบเข้มงวดมาบังคับนั้น อาจมี

การประสานงานกับทางศาลเพื่อทดลองใช้ก่อน ซึ่งการดำเนินการเช่นนี้ ศาลมีอำนาจอยู่แต่เดิม โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขหรือบัญญัติกฎหมายใหม่ แต่อาจจะใช้การเพิ่มเติมกฎระเบียบของศาล ยุติธรรม หรือของกระทรวงยุติธรรมเท่านั้น

2.2 มาตรการนี้ เหมาะสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีผู้ร้ายโดยสันดาน รวมทั้งเป็นผู้กระทำความผิดที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี

2.3 สามารถนำมาตรการคุมความประพฤติแบบเข้มงวดมาบังคับใช้ควบคู่ไปกับการกำหนดให้ทำงานบริการสังคม เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกสาธารณะในตัวผู้กระทำความผิด

2.4 ควรเปิดช่องทางให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจในการเพิ่มเติมเงื่อนไขของการคุมความประพฤติ เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกระทำความผิดซ้ำอีก อาทิเช่น การกำหนดการรายงานตัวที่ถี่ขึ้นกว่าเดิม การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย เป็นต้น ทำให้คล้ายกับการคุมความประพฤติเข้มงวดมากขึ้นในตัว

3. การกักขังที่บ้าน

3.1 การกักขังที่บ้านควรเป็นมาตรการลงโทษที่กำหนดไว้โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อใช้สำหรับการป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิด

3.2 ในกรณีความผิดที่มีโทษไม่ร้ายแรง หรือเป็นการกระทำความผิดครั้งแรกที่มีได้เกิดจากเจตนา หรือจิตใจชั่วร้ายอาจจะกำหนดให้พนักงานคุมประพฤติและครอบครัวเป็นผู้ควบคุมดูแล ในอนาคต ควรส่งเสริมให้มีการนำอุปกรณ์ควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) มาใช้สำหรับควบคุมตัวผู้กระทำความผิด (โดยผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการเช่าเครื่องมือเอง) เพื่อประโยชน์ในการลดภาระของเจ้าพนักงาน รวมทั้งลดผลกระทบทางลบอันเกิดจากประวัติการจำคุก

3.3 มาตรการนี้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดที่มีอัตราการใช้โทษจำคุกประมาณ 5 ปี

4. ศูนย์เสี่ยงโทษจำคุก

4.1 สามารถนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาปรับประยุกต์ใช้ในรูปแบบของศูนย์เสี่ยงโทษ เพื่อประโยชน์ในการลดผลกระทบทางลบจากระบบเรือนจำ รวมทั้งป้องกันการเกิดกระบวนการเรียนรู้เชิงลบจาก “คุก”

4.2 ศูนย์เสี่ยงโทษจำคุกสามารถนำมาใช้กับผู้ที่ได้รับโทษกักขัง ซึ่งเป็นหนึ่งในโทษทางอาญาไทยในปัจจุบัน

4.3 รูปแบบของการลงโทษโดยศูนย์เสี่ยงโทษจำคุกนั้น สามารถดำเนินการได้ในรูปแบบคล้ายหอพักชั่วคราว ในลักษณะ “บ้านกึ่งวิถี” หรือ “ศูนย์พักพิงเพื่อพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของบุคคล” โดยจัดตั้งขึ้นในทุกๆ ภูมิภาคของสังคมไทย นอกจากนี้ ควรเก็บค่าธรรมเนียมการเข้าพักอาศัย และค่าอาหารภายในศูนย์ด้วย และมีระยะเวลาการอยู่ในศูนย์ไม่เกิน 4 เดือน

4.4 มาตรการนี้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดที่มีอัตราการใช้โทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี

5. การคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร

5.1 การบังคับใช้มาตรการนี้ ควรกำหนดไว้สำหรับผู้กระทำความผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมในวงกว้างหรือเป็นความผิดจากพฤติการณ์ที่คาดเดาได้ยาก เช่น การยักยอก หักเลาฉวยโอกาสระหว่างกลุ่มนักเรียนช่างกล แล้วส่งผลกระทบต่อบุคคลที่สามอย่างร้ายแรง หรือกลุ่มมอเตอริสต์อันตราย เป็นต้น

5.2 ในระยะแรกเริ่มของการดำเนินการนั้น อาจจะประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานทหาร ในระดับนโยบายผ่านการส่งเสริมและมอบงบประมาณพิเศษแก่หน่วยงานทหารที่ให้การสนับสนุน และเสริมศักยภาพของครูฝึกทหารเหล่านี้ทางด้านความรู้ ทัศนคติ และทักษะ

ในเรื่องของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอย่างต่อเนืองและมีแบบแผน

5.3 ระยะเวลาของการกำหนดให้รับโทษผ่านการคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหารนี้ ควรอยู่ระหว่าง 2 – 3 เดือน และจะจบโปรแกรมการคุมความประพฤติได้โดยจะต้องผ่านโปรแกรมการติดตามประเมินผลก่อนปล่อยตัว

5.4 มาตรการนี้เหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีอัตราการรับโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี และเมื่อผ่านการฝึกอบรมจากค่ายฝึกฯ แล้ว อาจจะกำหนดรับเข้าโปรแกรมก่อนหน้าใน 4 โปรแกรมแรกได้ตามความเหมาะสมในแต่ละกรณี

สรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สรุป

การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกแทนการจำคุกในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยเป็นโครงการที่ริเริ่มขึ้นโดยกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม และได้มอบหมายให้คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศึกษาโครงการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบ รูปแบบ และวิธีการ รวมทั้งความเป็นไปได้และความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และความคิดเห็นและการยอมรับของนักวิชาการ บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และประชาชนทั่วไป เพื่อประมวลเป็นข้อมูลประกอบในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้ปฏิบัติเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษและบังคับใช้ต่อไป

ในการศึกษาในครั้งนี้ มีขอบเขตการ

ศึกษา คือ การศึกษาแนวคิดทฤษฎีรวมทั้งการปฏิบัติของการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางในระดับสากล ซึ่งจะสนับสนุนให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เพียงพอในการกำหนดแบบจำลองการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางภายใต้บริบทของสังคมไทย รวมทั้งการจัดให้มีการสัมมนาและการสนทนากลุ่มในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง รวมทั้งความคิดเห็นจากนักวิชาการ บุคลากรทางกฎหมาย และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาเป็นมาตรการทางเลือก

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ด้านรูปแบบ วิธีการของมาตรการลงโทษระดับกลางที่เหมาะสมควรกำหนดให้ใช้วิธีการลงโทษระดับกลางในรูปแบบของมาตรการแทนการลงโทษจำคุก เพื่อมิให้เป็นโทษจำคุกตามมาตรา 18 อันเป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพในอนาคตของผู้กระทำความผิด โดยอาจกำหนดเป็นมาตรา 18/1 ให้อำนาจศาลในการสั่งใช้มาตรการทางเลือกระดับกลาง (หรือมาตรการลงโทษระดับกลาง) 5 มาตรการดังนี้ คือ การทำงานบริการสังคม (Community Service) (200-500 ชั่วโมง) การคุมความประพฤติหรือสอดส่องแบบเข้มงวด (Intensive Supervision), การกักขังที่บ้าน (Home Arrest), ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (Diversion Center) และการเข้าค่ายฝึกแบบทหาร (Boot Camp) โดยสามารถใช้อย่างผสมผสานได้ เช่น ใช้การกักขังที่บ้านร่วมกับคุมความประพฤติอย่างเข้มงวดและสามารถปรับเปลี่ยนการสั่งใช้ตามความเหมาะสมและดุลพินิจของศาลโดยพิจารณาผลการประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น จากเขาไปหนักหรือจากหนักไปเบา เช่น กรณีศาลสั่งให้ทำงานบริการสังคมแล้วเห็นว่าไม่เหมาะสมหรือไม่เพียง

พอก็สามารถเปลี่ยนเป็นให้เข้าศูนย์เสี่ยงโทษจำคุก หรือ หรือขณะเข้าศูนย์เสี่ยงโทษจำคุกแล้วได้รับรายงานว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่พบความเปลี่ยนแปลงใดๆ ศาลอาจพิจารณาสั่งใช้วิธีการ Boot Camp แทนเป็นต้น

นอกจากนี้อาจต้องมีการบัญญัติมาตรา 18/2 เพื่อกำหนดแนวทางพิจารณาในกรณีมีการกระทำผิดเงื่อนไขขึ้นร้ายแรงจนศาลอาจเพิกถอนการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางตามมาตรา 18/1 เช่น ให้เจ้าหน้าที่เสนอรายงานการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางที่ผ่านมา เพื่อกำหนดโทษจำคุกตามที่เห็นสมควร

แต่กระนั้นจะต้องคำนึงถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่อาจได้รับผลกระทบด้วย เช่น การจะบังคับใช้มาตรานี้กับทหารที่ถูกลงโทษตามกฎหมายอาญาทหาร โดยนำประมวลกฎหมายอาญามาใช้ เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาทหาร มาตรา 5 กำหนดว่าทหารคนใดกระทำความผิดอย่างใดๆ นอกจากที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาทหาร ให้ต้องโทษอาญาตามกฎหมายนั้น ๆ ถ้ากฎหมายอาญาทหารมิได้บัญญัติไว้ให้เป็นอย่างอื่น เพราะสถานการณ์การเป็นทหารอาจไม่สะดวกในการปฏิบัติ เช่น การให้ไปทำงานบริการสังคม หรือไปอยู่ศูนย์เสี่ยงโทษกับพลเรือน แต่อาจเหมาะสมกว่าที่จะใช้มาตรการคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (Probation Boot Camp)

2.2 ด้านการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางและการปรับโทษทัณฑ์ผู้ต้องหาตามกฎหมายการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางและการปรับโทษทัณฑ์ผู้ต้องหาตามกฎหมาย ในเบื้องต้นควรจะปรับใช้กฎหมายเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ครอบคลุมมากขึ้น หากยังไม่สามารถแก้ไขบทบัญญัติในกฎหมายขึ้นมารองรับได้โดยทันที โดยจะต้อง

อาศัยการประสานงานระหว่างหน่วยงาน หรือ ในระหว่างผู้บริหารระดับสูง เช่น การสั่งใช้โทษกักขังในประมวลกฎหมายอาญา ในส่วนของมาตรการต่าง ๆ ที่ควรมาใช้ แยกพิจารณาได้ดังนี้

2.2.1 การใช้มาตรการทำงานบริการสังคม (Community Service) ควรให้ศาลสามารถสั่งใช้ได้โดยตรงแทนการจำคุก ไม่จำเป็นต้องผ่านการรอลงอาญาก่อน แล้วมอบหมายให้พนักงานคุมประพฤติเป็นผู้สอดส่องดูแลการทำงานบริการสังคม นอกจากนี้ควรเพิ่มชั่วโมงการทำงานให้มากขึ้นเป็นไม่เกิน 200 - 500 ชั่วโมง ซึ่งควรแก้ไขกฎหมายให้การทำงานบริการสังคมเป็นมาตรการพิเศษ สามารถให้ศาลสั่งใช้ร่วมกับ การกักขังที่บ้าน หรือเมื่อศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดเข้าศูนย์เสี่ยงโทษจำคุกโดยที่ศาลจะมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกเกินกว่า 3 ปี

แต่ในระหว่างที่วิธีการนี้ยังต้องใช้ผ่านมาตรา 56 อนุมาตรา (2) กล่าวคือ ต้องอยู่ภายใต้การรอลงอาญาก่อน ก็ควรเพิ่มจำนวนชั่วโมงให้มากพอควรที่จะชดเชยผลแห่งการกระทำผิดนั้น เช่น 200 ชั่วโมง ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น

2.2.2 การใช้มาตรการคุมความประพฤติแบบเข้มข้น (Intensive Probation Supervision - IPS/ISP) ควรใช้กับผู้กระทำความผิดที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และมีผู้ร้ายโดยสันดาน เช่น การทำร้ายร่างกายผู้อื่นถึงแก่ความตายโดยไม่เจตนาหรือการกระทำโดยบันดาลโทสะ แต่ขณะนี้อาจทดลองปรับใช้ไปก่อนสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติที่ศาลจะลงโทษไม่เกิน 3 ปี เพราะการรอลงอาญาและการคุมความประพฤติ ตามมาตรา 56 อนุมาตรา (5) ให้อำนาจศาลวางเงื่อนไขอื่นๆ ที่ศาลเห็นสมควรเพื่อการแก้ไข ฟื้นฟู หรือ ป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก เงื่อนไขที่ศาลอาจเพิ่มเติมในเงื่อนไขของการคุมความประพฤติก็

คือ การห้ามออกจากบ้าน(Curfew)ในช่วงเวลาที่เสี่ยงต่อการไปกระทำความผิดซ้ำ การรายงานตัวที่ดีกว่าเดิม โดยเน้นการไปตรวจ ณ ที่พัก การโทรศัพท์ตรวจสอบว่าอยู่บ้านหรือไม่ การตรวจหาสารเสพติดและแอลกอฮอล์บ่อยขึ้นกว่าเดิม โดยมีทีมเจ้าหน้าที่ 2 คน เป็นพนักงานคุมประพฤติ(Probation Officer) 1 คน เจ้าหน้าที่ตรวจเยี่ยมบ้าน 1 คน(Surveillance Officer) คู่มือผู้ถูกคุมความประพฤติ จำนวนประมาณ 20-45 คน ตามแนวของสำนักงานคุมประพฤติ ไนเมิร์ธอัลลิอันซ์

นอกจากนี้ ควรมีการแก้ไขกฎหมายให้มีการคุมความประพฤติแบบเข้มงวดที่ชัดเจน เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตรวจการณ์ และพนักงานคุมประพฤติแผนก IPS ในการตรวจสอบผู้กระทำความผิด เช่น การตรวจตัวตรวจเลือด ปัสสาวะหรือของเหลวอื่นจากร่างกาย การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในศูนย์เสี่ยงโทษจำคุกหรือในศูนย์ควบคุมตัวชั่วคราวสำหรับผู้กระทำความผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติและเงื่อนไขในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางของศาล

2.2.3 การใช้มาตรการกักขังที่บ้าน³ (HOUSE ARREST หรือ HOME DETENTION) ควรปรับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 โดยมีคำหรือนโยบายกับศาลในการใช้โทษกักขังมากขึ้น โดยในอนาคตอาจใช้อุปกรณ์ควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ (ELECTRONIC MONITORING) ติดไว้ที่ตัวผู้กระทำความผิดด้วย เนื่องจากการใช้โทษกักขังปัจจุบันสามารถกักขังที่บ้านตนเองได้และยังเป็นการเสี่ยงประวัติการจำคุกที่ทำให้ผู้กระทำความผิดเสียสิทธิหลายอย่างในอนาคต ในส่วนของ

การบังคับใช้วิธีการนี้ให้ได้ผล น่าจะใช้มาตรา 26 ซึ่งให้อำนาจศาลกำหนดเงื่อนไขให้ผู้โทษต้องกักขังปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่ก็ได้ นั่นคือศาลอาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้โทษต้องกักขังอยู่ในความดูแลของพนักงานคุมประพฤติ เพราะมาตรา 6 ของมาตรา (7) ใน พ.ร.บ.วิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 ได้เปิดช่องให้พนักงานคุมประพฤติทำหน้าที่อื่นเกี่ยวกับการคุมความประพฤติตามที่ศาลกำหนด

กรณีการใช้งานพนักงานคุมประพฤติ นอกเหนือจากหน้าที่ปกติตามที่เคยมีการทำกันมาแล้ว เช่น กรณีของนายโพธิ์เงินนักร้องโง่อาหารรายหนึ่งในอดีต ศาลได้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามมาตรา 49 โดยสั่งห้ามมิให้ผู้กระทำความผิดดื่มสุราเป็นเวลา 1 ปีหลังจากพ้นโทษจำคุกแล้วและระหว่างที่อยู่ในเงื่อนไขห้ามดื่มสุราเป็นเวลา 1 ปีนั้น ศาลได้สั่งให้พนักงานคุมประพฤติเป็นผู้คอยดูแล

นอกจากนี้ การขังที่บ้านน่าจะจะสามารถปรับใช้กับการชำระระหว่างสอบสวนหรือระหว่างพิจารณา ตามมาตรา 89/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และใช้ร่วมกับเครื่องมือควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวด้วย โดยให้ผู้ถูกใช้วิธีนี้จะต้องเป็นผู้จ่ายค่าเช่าเครื่องมือเอง

2.2.4 การใช้มาตรการศูนย์เสี่ยงโทษจำคุก (DIVERSION CENTER) อาจปรับใช้โทษกักขังโดยให้เข้าศูนย์เสี่ยงโทษจำคุกนี้แทนหรือกำหนดเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการคุมความประพฤติ และควรจัดตั้งในชุมชนและอาศัยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยเตรียมความพร้อมของชุมชนทั้ง

³ มาหวกการศึกษาบ้านพักจากทางจำคุกที่บ้านในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2 เนื่องจากกรณีกักขังที่บ้านในฐานะมาตรการลงโทษระดับกลางใช้กับ บุคคลศาลจะพิเคราะห์โทษกักขัง ยังมีได้แก่การกำเริบซ้ำ แต่การจำคุกที่บ้าน เป็นการให้ผู้กระทำความผิดถูกจำคุกแล้วระยะเวลาหนึ่งความประพฤติดีจึงได้รับให้ออกไป จำคุกที่บ้าน ซึ่งแสดงว่าอำนาจการควบคุมตัวยังอยู่ที่เรือนจำของกรมราชทัณฑ์ หากมีการหลบหนีย่อมถือเป็นการหลบหนีระหว่างถูกคุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 190 ส่วนผู้ที่ราชทัณฑ์สามารถควบคุมผู้หลบหนีได้ คพ. พ.บ. ราชทัณฑ์ มาตรา 19

ทางด้านทัศนคติและวิธีการให้การช่วยเหลือดูแล สอดส่องผู้กระทำความผิดที่ใช้มาตรการนี้ขณะที่อยู่ในชุมชน เช่น การส่งเสริมงานอาสาสมัครคุมประพฤติหรืองานอาสาสมัครของหน่วยงานอื่นที่สามารถประสานงานกันได้ในเชิงพฤกษศาสตร์เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำความผิดในศูนย์เลี้ยงชีพในชุมชน รวมถึงมาตรการอื่นๆ ด้วย

ศูนย์ดังกล่าวจะมีลักษณะคล้าย หอพักชั่วคราวสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติ และอาจใช้โมเดลของ “บ้านกึ่งวิถี (HALFWAY HOUSE)” หรือใช้ชื่อ “ศูนย์พักพิงเพื่อพัฒนาการศึกษายบุคคล” ดังนั้น ในช่วงแรก อาจเป็นความร่วมมือระหว่างกรมคุมประพฤติกับกรมราชทัณฑ์ที่จะหาสถานที่จัดตั้งศูนย์ต้นแบบอย่างน้อยในภาคต่างๆ โดยปรับปรุงทัณฑสถานเปิดให้เป็นที่รองรับชั่วคราว หรือปรับปรุงจากวัดที่มีความพร้อมและประสงค์จะให้ความร่วมมือ หรือร่วมมือกับองค์กรเอกชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีทุนดำเนินการ ด้านการจัดการและดำเนินงาน ด้านโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู นอกจากนี้ควรเก็บค่าธรรมเนียมการพักอาศัย และค่าอาหารภายในศูนย์ด้วย ระยะเวลาการอยู่ในศูนย์กำหนดไม่เกิน 4 เดือน สามารถขยายระยะเวลาได้ตามความจำเป็น เมื่อหมดระยะกักขังแล้วอาจถูกคุมความประพฤติแบบปกติหรือแบบเข้มงวดต่อไปขึ้นอยู่กับประเมินของเจ้าพนักงาน

2.2.5 การใช้มาตรการคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (PROBATION BOOT CAMP) หรือการคุมความประพฤติแบบให้ตกใจกลัว (SHOCK PROBATION) (อาจจะพิจารณาใช้ชื่อที่ก่อให้เกิดความรู้สึกในทางบวก เช่น “ศูนย์ฝึกฝนทักษะทางสังคม”)

ในเบื้องต้นควรประสานงานกับหน่วยงานทหารในระดับนโยบายซึ่งมีอยู่แล้วและเริ่มมีการทดลองใช้จริงในการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

โดยครูฝึกทหารในโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ซึ่งประหยัคงงบประมาณในการก่อสร้าง PROBATION BOOT CAMP มาก แม้ว่าการใช้วิธีนี้ตรงกับต้นแบบเสียเลยทีเดียว เพราะต้นแบบจะใช้สถานที่แบบพลเรือน ครูฝึกเป็นพลเรือนแต่ได้รับการฝึกฝนแบบทหาร ถึงกระนั้นเราก็สามารถปรับวิธีการ กระบวนการที่พอจะทดแทนกันได้ภายใต้ข้อจำกัดทางงบประมาณ โดยการส่งเสริมและให้งบประมาณพิเศษแก่หน่วยทหารที่ให้การสนับสนุนโครงการค่ายวิวัฒน์พลเมือง และควรเพิ่มศักยภาพแก่ครูฝึกทหารเหล่านั้นทางด้านความรู้ (KNOWLEDGE) ทัศนคติ (ATTITUDE) และทักษะ (SKILL) ในเรื่องของ การแก้ไขฟื้นฟูการทำงานกับผู้กระทำความผิด อย่างต่อเนื่องและมีแบบแผน ระยะเวลาการอยู่ในศูนย์ควรอยู่ระหว่าง 2-3 เดือน หลังจากนั้นจะต้องถูกคุมความประพฤติแบบปกติหรือแบบเข้มงวดต่อไปขึ้นอยู่กับประเมินความประพฤติรายบุคคล ดังนั้น การใช้มาตรการนี้ในอนาคตจึงอาจใช้กับฐานความผิดอื่นได้ ไม่ถูกจำกัดเฉพาะคดีอาชญากรรมเท่านั้น

นอกจากนี้ การสั่งใช้มาตรการทั้ง 5 มาตรการอาจใช้ได้ทั้งในชั้นศาล และในชั้นอัยการหากมีการนำการชะลอการฟ้องมาใช้ในอนาคต ยิ่งกว่านั้นอาจพิจารณาปรับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยบางวิธีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39 ที่ให้ใช้กักกัน ห้ามเข้าเขตกำหนด เรียกประกันห้ามจับกุมตัวไว้ในสถานพยาบาล และห้ามการประกอบอาชีพบางอย่างมาเป็นมาตรการเสริมสำหรับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง

2.3 ด้านการกระทำความผิด / ผู้กระทำความผิดที่เข้าข่ายใช้มาตรการลงโทษระดับกลางการกำหนดว่าบุคคลใดควรอยู่ในเกณฑ์ที่จะใช้มาตรการลงโทษระดับกลางควรมุ่งที่ตัวผู้กระทำความผิด มากกว่าฐานความผิด เนื่องจาก การกระทำความผิดบางฐานที่ดูเหมือนร้ายแรงแต่อาจ

มีคํามาจากจิตใจชั่วร้ายของบุคคลนั้น เช่น การที่บุคคลหนึ่งเข้ากลุ่มกับเพื่อน แต่เพื่อนไปกระทำความผิดโดยที่ตนเองก็มิได้เต็มใจร่วมกระทำ หรือกรณีรยาอาชญากรรมมาเป็นเวลานาน จึงทำร้ายสาหัสถึงแก่ความตาย การพิจารณาโทษของผู้กระทำความผิด แม้ว่าจะเป็นความผิดที่ให้ผลในลักษณะเดียวกัน แต่การตัดสินโทษอาจจะแตกต่างกันไปตามองค์ประกอบแห่งความผิดนั้นๆ เป็นรายบุคคล (INDIVIDUAL) เช่น แม้จะมีการเสียชีวิตของเหยื่อเกิดขึ้นแต่เหตุแห่งการทำให้เสียชีวิตนั้นย่อมแตกต่างกัน การตัดสินโทษโดยศาลจึงย่อมต่างระดับด้วยเช่นเดียวกันด้วย ดังนั้น การจะพิจารณาโทษของผู้กระทำความผิดจึงต้องพิจารณามานับกระบวนกรคัดกรองผู้กระทำความผิดโดยกระบวนกรสืบเสาะและพินิจข้อมูลภูมิหลังของบุคคลนั้นอย่างละเอียด ในต่างประเทศ ศาลจะสั่งคุมความประพฤติได้แทบทุกคดี เว้นแต่ คดีที่ถึงขั้นประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกเกิน 25 ปี หรือกฎหมายกำหนดไว้ว่าห้ามใช้วิธีคุมความประพฤติ มาตรา 3561 (A) ใน FEDERAL CRIMINAL CODE AND RULES (1989: 790)]

แต่กรณีที่เป็นนโยบายด้านความมั่นคง

ปลอดภัยของรัฐอาจจำเป็นต้องพิจารณารูานความผิดประกอบด้วย เช่น คดีค้ายาเสพติด หรือ คดีก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาจไม่สมควรใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง

ในส่วนของ การกำหนดอัตราโทษผู้กระทำความผิดที่ศาลจะใช้มาตรการลงโทษระดับกลางควรกำหนดเป็นระดับให้มีความสัมพันธ์ระหว่างอัตราโทษจำคุกกับการใช้มาตรการนี้ เช่น

- กรณีจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี (ซึ่งมิใช้อยู่แล้ว) ศาลสามารถใช้ดุลพินิจรอลงอาญาได้ และอาจคุมความประพฤติ พร้อมกำหนดให้ทำงานบริการสังคม ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56

- กรณีจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ศาลอาจใช้การคุมความประพฤติแบบเข้มงวด หรือการกักขังที่บ้าน พร้อมกับให้ทำงานบริการสังคม 200 ชั่วโมง

- กรณีจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี ควรใช้ศูนย์เสี่ยงโทษจำคุก หรือ BOOT CAMP (เมื่อออกมาศูนย์หรือ BOOT CAMP แล้ว ควรใช้การกักขังที่บ้าน หรือคุมความประพฤติแบบเข้มงวดต่ออีกพร้อมกับให้ทำงานบริการสังคม 200-500 ชั่วโมง) (โปรดดูภาพที่ 3)

อัตราโทษจำคุก	มาตรการลงโทษระดับกลาง (มาตรการทางเลือกระดับกลาง)				
	ทำงานบริการสังคม ไม่เกิน 500 ชั่วโมง	คุมความประพฤติ แบบเข้มงวด	กักขังที่บ้าน	ศูนย์เสี่ยงโทษจำคุก	ค่ายฝึกทหาร
ไม่เกิน 3 ปี	✓	✓			
เกินกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี	✓	✓	✓		
เกินกว่า 5 ปี แต่ไม่เกิน 7 ปี	✓	✓	✓	✓	✓

ภาพที่ 3 ตัวอย่างอัตราโทษกับแนวการเลือกใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง

ในการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางควรจะต้องมีข้อมูลภูมิหลังของผู้กระทำผิดรายนั้นประกอบเสมอ โดยมีระบบประเมินเพื่อจำแนกผู้กระทำผิดทำให้สามารถสร้างแผนการดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูสำหรับผู้กระทำผิดเฉพาะรายอย่างเหมาะสมเพื่อให้แน่ใจว่ามีผู้กระทำผิดตัดสินใจหรือโดยสันดาน (โปรดดูภาพที่ 4) อีกทั้งบุคคลนั้นได้รู้

สำนึกในการกระทำของตนเองและพยายามพิสูจน์ตนเองเพื่อลดใช้ความเสียหายอันเกิดจากความผิดพลาดของตน เช่น ทำงานบริการสังคม จำนวนชั่วโมงสูงหรือชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายทั้งระบบเงินสดหรือผ่อนชำระ ภายใต้แนวคิดที่มุ่งให้ความสำคัญและความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหายผู้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมด้วย

ภาพที่ 4 กระบวนการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางกับผู้กระทำผิด

2.4 คำนหน่วยงานและบุคลากรที่บังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง

หน่วยงานหรือองค์กรที่จะเข้ามารับมือขอควรเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับการบังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (อาจเรียกว่า “สำนักหรือกองมาตรการทางเลือกระดับกลาง”) โดยคำนึงถึงการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ คุณธรรม และคุณประโยชน์ และจำเป็นต้องใช้บุคลากรในเชิงสหวิชาชีพที่เป็นผู้มีความชำนาญจากกรมคุมประพฤติและกรมราชทัณฑ์ มีการเก็บข้อมูลประวัติภูมิหลังของผู้กระทำผิดตั้งแต่ในชั้นตำรวจเพื่อสร้างฐานข้อมูลตรวจสอบความ

เหมาะสมในการจะใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง อย่างไรก็ตามในส่วนของการดำเนินงานเจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานไม่ควรมีอำนาจมากเกินไป แต่ควรประสานงานกับตำรวจหากจำเป็นต้องมีการจับกุมผู้กระทำผิดที่กระทำความผิดเงื่อนไข

กรณีของผู้กระทำผิดความผิดที่อยู่ระหว่างการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวและปรากฏว่ามีการกระทำความผิดเงื่อนไขศาลเกิดขึ้น ในกรณีที่เป็นการผิดเงื่อนไขที่ไม่ร้ายแรง อาจจะพิจารณาใช้การตักเตือนในเบื้องต้น แต่หากตักเตือนแล้วบุคคลนั้นๆ ไม่เชื่อฟัง จึงจะดำเนินการส่งตัวเข้าศูนย์ควบคุมตัวชั่วคราวซึ่งมีใช้เรือนจำที่เรียกว่า HOME DETENTION CENTER (ในที่นี้อาจจะ

อนุโลมเรียกว่า “ศูนย์ฝึกอบรมและส่งเสริมคุณธรรม”) แต่ถ้าหากมีคดีเงื่อนไขร้ายแรงหรือความประพฤติเป็นอันตรายต่อชุมชน ควรเสนอศาลเพื่อส่งตัวเข้าเรือนจำต่อไป (โปรดดูภาพที่ 4) ซึ่งหากยังไม่ถึงบัพ ปรมา ณ สร ้าง ศูนย์ ควรประสานความร่วมมือกับ กรมราชทัณฑ์ เพื่อขอแบ่งพื้นที่ของเรือนจำปรับปรุงให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับเป็นที่ควบคุมผู้กระทำผิดเงื่อนไข (เช่นเดียวกับการใช้พื้นที่ควบคุมผู้ต้องกักขังในจังหวัดที่ไม่มีสถานกักขัง) พร้อมทั้งมีโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูในสถานที่ดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ยังสามารถใช้ศูนย์ดังกล่าวกับผู้ถูกคุมความประพฤติแบบปกติที่กระทำความผิดได้ด้วย เพื่อให้การบังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลางและงานคุมประพฤติเป็นไปอย่างจริงจัง ในกรณีนี้ จำเป็นต้องมีการบัญญัติกฎหมายให้อำนาจพนักงานคุมประพฤติในการควบคุมตัวผู้กระทำผิดในศูนย์ควบคุมตัวชั่วคราวดังกล่าว

2.5 ด้านการบริหารจัดการ

การนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในทางปฏิบัติ ควรได้รับการจัดลำดับความสำคัญจากฝ่ายการเมืองที่ดูแลงานยุติธรรมระดับชาติ และควรได้รับการส่งเสริมให้มีการจัดเวทีสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและชุมชน ริเริ่มให้มีการทดลองใช้มาตรการลงโทษระดับกลางบางมาตรการในส่วนที่สามารถกระทำได้ตามแนวยุทธศาสตร์ การพัฒนาระบบยุติธรรมทางเลือกของกระทรวงยุติธรรมเอง และต้องบังคับใช้อย่างจริงจังต่อเนื่องและเคร่งครัด เช่น การคุมความประพฤติแบบเข้มงวด หรือการกักขังที่จำนองอย่างใดก็ตาม กรมคุมประพฤติซึ่งน่าจะเป็นหน่วยงานหลักในการใช้มาตรการนี้จะต้องแก้ไขปัญหาคือพื้นฐานที่อยู่ภายใต้ปัจจัยผสมผสานด้านองค์กร ด้านการเมือง การเงินและปัญหาระบบราชการซึ่งคล้ายคลึงกับประสบการณ์ในต่าง

ประเทศ

การแก้ไขปัญหานี้จึงควรแยกพิจารณาได้ดังนี้

2.5.1 การบริหารจัดการคดี (CASE MANAGEMENT) เนื่องจากปัญหาจำนวนคดีสืบเสาะและคดีสอดส่องเกินขีดความสามารถของพนักงานคุมประพฤติในปัจจุบัน โดยในอนาคตควรให้พนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ทำหน้าที่กำหนดความถี่และวิธีรายงานตัว หลังจากศาลกำหนดระยะเวลาของการคุมความประพฤติ โดยใช้การประเมินที่เป็นระบบ ทำการจำแนกผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อแยกกลุ่มที่จะสอดส่องตามความเหมาะสม เพราะบางคดีอาจใช้รายตัวทางจดหมาย ทางโทรศัพท์ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล) หรือใช้กล้องติดจอผ่านอินเทอร์เน็ต (WEB CAM) มีคู่มือการบริหารจัดการคดีและการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง เช่นเดียวกับในส่วนของการศาลควรมีการจัดทำคู่มือการพิจารณาพิพากษาคดีมาตรการลงโทษระดับกลาง

2.5.2 การบริหารจัดการด้านอัตรา กำลังบุคลากร ควรได้รับความสนใจและเห็นความสำคัญจากกระทรวงยุติธรรมและสำนักงานปรมา ณ โดยเฉพาะอัตรากำลังของกรมคุมประพฤติเนื่องจากกรมคุมประพฤติรับภาระงานที่มีลักษณะหลากหลาย นอกเหนือจากงานสืบเสาะสอดส่องผู้กระทำผิดผู้ใหญ่จากศาลแล้ว ยังมีงานสืบเสาะและสอดส่องผู้ได้รับการพักโทษ ลดวันต้องโทษ งานสอดส่องเด็กและเยาวชนจากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน อีกทั้งในอนาคตยังต้องรับผิดชอบผู้ถูกชะลอการฟ้องจากงานของอัยการอีกด้วย หากไม่มีการเตรียมการล่วงหน้าและการเตรียมความพร้อมทางด้านอัตรา กำลังเพื่อรองรับขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตแล้ว การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และการป้องกันสังคมจากปัญหา

อาชญากรรมก็อาจจะประสบความสำเร็จได้ยาก ดังนั้น มาตรการรองรับและการเตรียมความพร้อมทางด้านอัตราค่าสิ่งจึงต้องเร่งดำเนินการโดยด่วน เช่น อาจจะมีการพิจารณาเพิ่มจำนวนและเสริมศักยภาพของอาสาสมัครคุมประพฤติ เป็นต้น

กระทรวงยุติธรรมและสำนักงานประมาณควรประสานความร่วมมือร่วมกันในการพิจารณาการบริหารจัดการงานยุติธรรมในภาพรวม เช่น เมื่อมีการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางมากขึ้น งบประมาณและบุคลากรในงานราชทัณฑ์อาจจะมีแนวโน้มในการใช้งานน้อยลง ในส่วนนี้สามารถนำมาส่งเสริมงานมาตรการลงโทษระดับกลางได้

2.5.3 การเตรียมจัดโครงสร้างการบริหารองค์กร ควรวางโครงสร้างการบริหารองค์กรโดยมีหน่วยงานเฉพาะในการรับผิดชอบด้านการลงโทษระดับกลางโดยเฉพาะเรียก

ว่าหน่วยหรือกองมาตรการทางเลือกระดับกลาง เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ไปรคณาภรณ์ 5)

มาตรการลงโทษระดับกลาง มิได้จำกัดตามที่ผลการศึกษาได้นำเสนอแต่อาจมีรูปแบบอื่นที่สามารถนำมาใช้ได้ เช่น การสั่งจำคุกระยะสั้น (ที่บ้านหรือที่เรือนจำ) ผสานกับวิธีคุมความประพฤติที่เรียกว่า เป็น SPLIT SENTENCE หรือ การฝึกทบทวนโทษแบบแยกส่วน เพื่อให้ศาลมีอำนาจสั่งใช้ทั้งการจำคุกกับการคุมประพฤติต่อกันไปได้เลย กล่าวคือ เมื่อศาลเห็นว่าควรต้องใช้วิธีการจำคุกส่วนหนึ่งเมื่อพ้นโทษจำคุกแล้วก็คุมความประพฤติต่อทันที เพื่อเป็นการดัดนิสัย แต่ในกฎหมายไทยใช้มาตรการนี้ไม่ได้ เนื่องจากเมื่อมีการจำคุกย่อมไม่มีการคุมความประพฤติตามมาตรา 56 ดังนั้นวิธีการลงโทษ หรือมาตรการแทนการจำคุกใหม่ๆ ยังคงเป็นสิ่งที่ท้าทายนักบริหารงานยุติธรรมให้ต้องศึกษาค้นคว้าต่อไป

โครงสร้างองค์กรการจัดตั้งสำนักงานมาตรการลงโทษระดับกลาง

ภาพที่ 5 โครงสร้างการบริหารองค์กรด้านมาตรการลงโทษระดับกลาง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กิติพงษ์ กิฬารักษ์, ซาห์ ชัยเศรษฐีระ, ฐิติลา อัครไพฑูรย์. มาตราองค์การสหประชาชาติว่า
กระบวนการยุติธรรมทางอาญา(UNITED NATIONS STANDARD ON CRIMINAL JUSTICE)(ฉบับแปล) มูลนิธิพัฒนากระบวนการ
ยุติธรรม, กรุงเทพมหานคร.
- กลุ่มประพฤติกองทัพอากาศ. กฎมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติสำหรับมาตรการไม่คุมขัง (UNITED NATIONS STANDARD
MINIMUM RULES FOR NON-CUSTODIAL MEASURES -THE TOKYO RULES) (อัตราค่า) ซี พ.ศ.2546.
- ศักดิ์ชัย สีคภาพิทักษ์. รายงานการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้กระทำผิดในชุมชนกับการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง. สงเคราะห์
สงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
- คุณพิชญ์ จิฬารักษ์และฐิติลา พชรภูมิ. รายงานการวิจัย"โครงการศึกษาระบบการนำระบบการควบคุมตัวด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์
มาใช้กับผู้กระทำผิด" สงเคราะห์ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นำเสนอสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2549.
- อรทัย บุณยพิทักษ์. มาตราการลงโทษภายใต้การคุมประพฤติแบบเข้ม. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2547.

ภาษาอังกฤษ

- ABADINSKY, HOWARD. PROBATION AND PAROLE : THEORY AND PRACTICE, NEW JERSEY: PRENTICE-HALL, INC, 1997.
- CALLSON, HERBERTG. INTRODUCTION TO COMMUNITY-BASED CORRECTIONS, NEW YORK: MCGRAW-HILL BOOK
COMPANY, 1988.
- FEDERAL CRIMINAL CODE AND RULES. MINNESOTA, U.S.A.: WEST PUBLISHING CO., 1989.
- FOX, VERNON. INTRODUCTION TO CORRECTIONS, 3RD. ED., NEW JERSEY: PRENTICE-HALL, INC, 1985.
- HIRSCH, ANDREW VON. DOING JUSTICE: THE CHOICE OF PUNISHMENT, NEW YORK: HILL AND WANG, 1976.
- KRATOSKI, PETER C. CORRECTIONAL COUNSELING AND TREATMENT. U.S.A.: WAWELAND PRESS INC., 1994.
- LATESSA, EDWARD J. AND ALLEN, HARRY E. CORRECTIONS IN THE COMMUNITY. OHIO:
ANDERSON PUBLISHING CO., 1997.
- MCCARTHY, BELINDA RODGERS AND MCCARTHY, BERNARD J. COMMUNITY-BASED CORRECTIONS
UNITED STATES: WADSWORTH PUBLISHING COMPANY, 1997.
- MORRIS, MORVAL AND TONRY MICHAEL. BETWEEN PRISON AND PROBATION: INTERMEDIATE PUNISHMENT IN A
RATIONAL SENTENCING SYSTEM. NEW YORK: OXFORD UNIVERSITY PRESS, 1990.
- SIMS, BARBARA AND SHI WENBO. ASSESSMENT OF COUNTY INTERMEDIATE
PUNISHMENT PROGRAM, REPORT SUBMITTED TO PENNSYLVANIA COMMISSION ON CRIME AND DELINQUENCY.
AVAILABLE FROM: [HTTP://WWW.PCCD.STATE.PA.US](http://WWW.PCCD.STATE.PA.US), 1999.
- TONRY, MICHAEL. INTERMEDIATE SANCTIONS IN SENTENCING GUIDELINES, U.S. DEPARTMENT OF JUSTICE, 1997.
- U.S. DEPARTMENT OF JUSTICE, "SURVEY OF INTERMEDIATE SANCTIONS" IN CORRECTIONS IN THE COMMUNITY, OHIO:
ANDERSON PUBLISHING CO., 1997.